

Dzięk

12 stron

Rok VI
cena
15 gr

Bydgoski

ORAZ WYDAWNICTWA: DZIEŃ POMORSKI - GAZETA MORSKA - DZIEŃ GRUDZIĄDZKI - GAZETA GDANSKA
DZIEŃ TCZEWSKI - DZIEŃ KUJAWSKI - GAZETA MOGILEŃSKA : - : - : - : -

Redakcja i Administracja: Bydgoszcz, ul. Marszałka Focha 12. Telefon: 22-18. Konto czekowe P. K. O. 205.102

Po aferze toruńskiej

(s) Coraz częściej na światło dzienne i widok publiczny wypelzają z tamtej strony życia społecznego, z poza jego kulis różne afery. Po ich rozmiarach, po różnego kalibru złodziejstwach i szachrajstwach sądzić trzeba o niebezpieczeństwie, które zagraża dobru powszechnemu, dobru każdego obywatela i moralności całego społeczeństwa. Temwięcej, że „bohaterami“ owych afer są ludzie zajmujący nieraz w hierarchii społecznej wpływowe stanowiska. I dzięki temu właśnie, że zdołali sobie ugruntować, swoją pozycję społeczną, tem łatwiej żerowali, tem dłużej byli nieuchwytni. Nie tak dawno pisaliśmy o aferze bydgoskiej, gdzie ludzie tego typu w oszukańczych manipulacjach narazili miasto Bydgoszcz na kilkumilionowe straty. Przez kilka lat trwały różne szachrajstwa. Kombinatorzy tworzyli oszukańcze spółki, piastowali wysokie stanowiska społeczne, aż nie trafili na właściwą drogę: przed sąd i do kryminału. A gdy wspomnimy o innej aferze, głębszej dziś na całą Polskę o sprawie żyrdowskiej, ile w niej znajdziemy dowodów że ludzie bez kręgosłupa, bez charakteru, „ufryzowani“ działacze godnościami społecznymi nie wahali się w celu osobistej korzyści materialnej knuć konszachty ze znanym aferzystą międzynarodowym. Wbrew interesom państwa, na jego szkodę, na szkodę naszej gospodarki krajowej.

Do tych afer przybyła w dniach ostatnich jeszcze jedna: afera, — o której pisaliśmy w numerze poprzednim — niestety, toruńska. „Ceniony“ obywatel stolicy Pomorza, biorący czynny udział od wielu lat w życiu społecznym, człowiek, który potrafił zjednać sobie poważanie we wszystkich sferach społecznych — okazał się zwykłym fałszerzem i oszustem. Fałszował weksle na wielką skalę; dotychczasowe śledztwo wykazało, że puścił je w obieg na sumę około stu tysięcy złotych.

Życie publiczne raz poraz wyrzuca na wierzch różne męty, zdiera bezlitośnie maski z intrygantów, złodziei, oszustów itd. Ale między notorycznym złodziejem a defraudantem czy fałszerzem, który osłania się pótą, póki może zasługami społecznymi, czy godnościami, który wślizgnąć się i paradować potrafi wszędzie: w kościele, na widowni publicznej, w polityce, czy w akcji społecznej — jest wielka różnica. Typ notorycznego złodzieja kieszonkowca ma swoją kartotekę w policji, sądzie i kryminale. Pracuje zawodowo. Jest złodziejem ponadto niczem i nikim więcej: Typ zaś drugi, który legitymuje się i to ze skutkiem, aż do czasu, że jest nieskazitelnym prawym działaczem, byle mógł łatwiej szachrować, cyganić, kraść i rujnować innych — jest o wiele gorszy i szkodliwszy od pierwszego. Bez względu na to, gdzie działał, w jakim środowisku, i w jakiej atmosferze się rozwijał. I surowszy, bezwzględniejszy musi być wymiar sprawiedliwości w stosunku do takiego szkodnika — tak samo jak bezwzględniejsze potępienie ze strony całego społeczeństwa.

III Wpław wzdłuż Torunia o puchar „Dnia Pomorskiego“

Toruń, niedziela 26 sierpnia

META

Doceniając znaczenie i rozwój wychowania fizycznego i sportu wśród szerokiej rzeszy młodzieży pomorskiej, wydawnictwo nasze, wzorem lat ubiegłych przystąpiło i w tym roku do zorganizowania III. Wpławy wzdłuż Torunia, o puchar „Dnia Pomorskiego“, w dwóch konkurencjach — dla zawodników i dla zawodniczek. Wpław odbędzie się w niedzielę, dnia 26 sierpnia rb.

START.

dla zawodników znajdując się będzie przy główce wiślanej nr. 5, na specjalnie przygotowanej przez 8 baon saperów przystani, zaś start dla zawodniczek — obok Ośrodka Sportów Wodnych.

Program zawodów

Godz. 9,30 — Zbiórka uczestników i zawodniczek w Ośrodku Sportów Wodnych;

Godz. 10,00 — Stwierdzenie obecności według listy zgłoszeń, badanie lekarskie, wydawanie czapek;

Godz. 11,00 — Zbiórka zawodników gotowych do zawodów, odczytanie niektórych punktów przepisów P. Z. P. podczas trasy, zakomunikowanie o udziale zawodników pozakonkursowych, wyszczególnienie nagród;

Godz. 11,30 — Odjazd zawodników na miejsce startu.

Godz. 11,50 — Przygotowanie do startu zawodników;

dla obu konkurencji mieścić się będzie w jednym miejscu mianowicie pod nowym mostem, tuż za przystania „Vistuli“. Publiczność, którą jaknajprzejmiej zapraszamy na „Wpław“, przysłuchać się będzie mogła przebiegowi zawodów z bulwarów wiślanych. Obok mety na specjalnie zarezerwowanym placu zgromadzą się przedstawiciele władz i członkowie kierownictwa „Wpławy“. Przez cały przeciąg zawodów przygrzewać będzie orkiestra. Również urzędować będzie speaker, i formujący przez megafony o rozwoju walki między zawodnikami na trasie, z której dostawać będzie telefoniczne meldunki.

12,00 — Start zawodników.

Godz. 12,50 — Przygotowanie do startu zawodniczek;

Godz. 13,00 — Start zawodniczek;

Godz. 13,45 — Zbiórka zawodników i zawodniczek po przebraniu się w Ośrodku Sportów Wodnych;

Godz. 14,00 — Rozdanie nagród.

Bieg jak już donosiliśmy, organizowany jest pod kontrolą Polskiego Zw. Pływackiego, z którego ramienia wezmą udział w komisji sędziowskiej pp. Cz. Kmera i Raciniewski. Regulamin biegu jest zatwierdzony przez odpowiedzialne władze sportowe. Regulamin ten brzmi:

Regulamin dla zawodników

- 1) Pomorski wyścig pływacki „wpław wzdłuż Torunia“ o nagrodę „Dnia Pomorskiego“ odbywa się w Toruniu corocznie w sierpniu;
- 2) Udział w wyścigu mogą brać zawodnicy z całego terenu O. K. VIII;
- 3) Wyścig odbędzie się w klasyfikacji jednostkowej;
- 4) Trasa wyścigu wynosi 2 i pół km.
- 5) Podczas wyścigu obowiązują przepisy PZP;
- 6) Prawidłowość wyścigu sprawdzać będzie Komisja sędziowska specjalnie do tego celu powołana;
- 7) Nagrody: zwycięzca otrzymuje nagrodę wędrowną, żeton złoty i dyplom. Następnymi pięciu zawodników żetony i dyplomy dalszych 4-ch — dyplomy;
- 8) Nagroda wędrowna „Dnia Pomorskiego“ przechodzi na własność zawodnika po zdobyciu trzykrotnym, chociaż nie następującym kolejno po sobie;
- 9) Wpisowe wynosi 50 gr. od osoby;
- 10) Zgłoszenia wraz ze świadectwem lekarskim nadsyłać należy do Torunia pod adresem Redakcji „Dnia Pomorskiego“, „Pomorski wyścig pływacki“ Toruń ul. Bydgoska 56 lub filji miejskiej „Dnia

Pom.“, ul. Szeroka 41;

11) Wyścig rozpocznie się o godz. 12-tej w niedzielę, dnia 26 sierpnia 1934 r.;

12) Badanie lekarskie zawodników w Ośrodku Sportów Wodnych PW. i WF. — Zbiórka zawodników o godz. 11-tej;

13) Zawodnicy korzystają z 50 proc. zniżki kolejowej.

Regulamin dla zawodniczek

- 1) Pomorski wyścig pływacki „wpław wzdłuż Torunia“ o nagrodę „Dnia Pomorskiego“ odbywa się w Toruniu corocznie w sierpniu;
- 2) Udział w wyścigu mogą brać zawodniczki z całego terenu O. K. VIII.
- 3) Wyścig odbędzie się w klasyfikacji jednostkowej;
- 4) Trasa wyścigu wynosi 1 i pół km.
- 5) Podczas wyścigu obowiązują przepisy PZP;
- 6) Prawidłowość wyścigu sprawdzać będzie Komisja sędziowska specjalnie do tego celu powołana;
- 7) Nagrody: zwyciężczyni otrzymuje nagrodę wędrowną, żeton złoty i dyplom. Następne cztery: żetony i dyplomy;

8) Nagroda wędrowna „Dnia Pomorskiego“ przechodzi na własność zawodniczki po zdobyciu trzykrotnym chociaż nie następującym kolejno po sobie.

9) Wpisowe wynosi 50 gr. od osoby;

10) Zgłoszenia wraz ze świadectwem lekarskim nadsyłać należy do Torunia pod adresem Redakcji „Dnia Pomorskiego“, „Pomorski wyścig pływacki“ Toruń ul. Bydgoska 56 lub filji miejskiej „Dnia Pom.“, ul. Szeroka 41;

11) Wyścig rozpocznie się o godz. 13,00 w niedzielę, dnia 26 sierpnia 1934 r.;

12) Badanie zawodniczek w Ośrodku PW. przy moście kolejowym. Zbiórka zawodniczek w Ośrodku PW. przy moście kolejowym o godz. 11,30;

13) Zawodniczki korzystają z 50 proc. zniżki kolejowej.

KOMISJA SĘDZIOWSKA

Komisja sędziowska ukonstytuowała się w następującym składzie:

Kierownik Zawodów: p. kpt. Pysz
Sędzia główny: p. por. Rutkowski
Lekarze: pp. kpt. Dr. Kowalski, Dr. Żabicki, Dr. Berdziejówna.

Sędziowie: pp. Kmera, Raciniewski, red. Szyrowski, prof. Gliszczyński, prof. Witkowski, kpt. Kwiatkowski, por. Brzeziński. Starter: prof. Bojara.

Wywoływacz: p. Szymkowiak.

Gospodarz: p. Szlosowski.

Sekretarze p. Orzechowski i p. Łęgowski.

100 zawodników na starcie

Zgodnie z naszymi przewidywaniami, III Pomorski wpław wzdłuż Torunia, o puchar „Dnia Pomorskiego“ staje się wielką manifestacją sportową, w której weźmie udział ponad stu zawodników. W chwili gdy piszemy te słowa, zgłosiło swój udział w biegu równo 100 zawodników i zawodniczek. Oto ich lista:

ZAWODNICZY:

- 1) Strumpf Jan (WKS Gryf, Toruń), 2) Czempisz Zygmunt (WKS Gryf, Toruń), 3) Orzechowski Konrad (WKS Gryf, Toruń), 4) Płoskowski Edward (KS Strzelec, Toruń), 5) Pierchalski Stefan (KS Strzelec, Toruń), 6) Guendel Jerzy (KS Strzelec, Toruń), 7) Weisłowski Stanisław (KS Strzelec, Toruń), 8) Rupiński Feliks (KS Strzelec, Toruń), 9) Wojnowski Florjan (KS Strzelec, Toruń), 10) Zakrzewski Stanisław (KS Strzelec, Toruń), 11) Gładkowski Jan (KS Strzelec, Toruń), 12) Kędzija Zygmunt (KS Strzelec, Toruń), 13) Polaszek Franciszek (KS Strzelec, Toruń), 14) Szefera Edmund (KS Strzelec, Toruń), 15) Ku

(Ciąg dalszy na stronie II-giej.)

Popierajcie polskie rybołówstwo morskie!

Znakomite dorsze mrożone

sprzedaje hurtownie po cenie 60 gr za 1 kg.
bez głów i wnętrzości loco Hala Rybna

Pierwsza i Jedyna Polska Spółdzielnia Rybacka
POLSKIE ZJEDNOCZENIE RYBAKÓW MORSKICH, Gdynia
telefon 1383. 5421

Śmietanka Pomorska
Karamel Pomorska

znane z najwyższej jakości

(Dokończenie ze str. 1-szej).

biak Stanisław (KS. Strzelec, Toruń), 16) Gadowski Jan (KS. Strzelec, Toruń), 17) Wilczewski Alfons, (KS. Strzelec, Toruń), 18) Drapiewski Alojzy, (KS. Strzelec Toruń), 19) Frydrych Henryk (KS. Strzelec, Toruń), 20) Karwiese Eryk (KPW, Gdynia), 21) Guzikowski Feliks (KPW Gdynia), 22) Brand Jan (KPW Gdynia), 23) Dziewiatkowski Bernard (Zw. Strzelecki Kartuzy), 24) Wilczewski Alfons (K. S. Strzelec, Toruń), 25) Tadeusz Menke (nie stowarzyszony, Stolno), 26) Biel Józef (Pocztowe Przyp. Wojsk. Toruń), 27) Szymański Kazimierz (Pocztowe PW, Toruń), 28) Grabowski Jerzy (niestowarzyszony, Toruń), 29) Lubiszewski Józef (Sokół II, Toruń), 30) Walczak Bolesław (Sokół II Toruń), 31) Jędrzejczak Waclaw (Sokół II Toruń), 32) Kuczyński Feliks (Sokół II Toruń), 33) Kantowski Bolesław (Sokół II Toruń), 34) Pendorf Bronisław (Sokół II Toruń), 35) Siodalski Bolesław (Sokół II Toruń), 36) Sobocki Wincenty (Sokół II, Toruń), 37) Cyrankowski Serafin (Sokół II, Toruń), 38) Grabowski Maksymilian (Sokół II Toruń), 39) Kanowicz Józef Lebus (1 Dyon pomiarów artylerji, Podgórz), 40) Czarnecki Tadeusz, (WKS Grudziądz), 41) Gancarz Jan (WKS Grudziądz), 42) Kaniewski Józef (WKS Grudziądz), 43) „Sław“ (WKS Grudziądz) 44) Wieczorek Sylwester (WKS Grudziądz) 45) Jan Krajnik (SMP, Toruń Mokre), 46) Fromkowski Mikołaj (Ośrodek Pracy nr. 52 Toruń), 47) Bigalka Jan (Zw. Podof. Rez., Toruń), 48) st. szeregowiec Skopiec Rościszlaw (1 Baon Balonowy Toruń), 49) st. szer. Kopliski Mieczysław (1 Baon Balonowy Toruń), 50) szeregowiec Bończyk Bolesław (1 Baon Balonowy Toruń), 51) st. szer. Mrugałski Leon, (1 Baon Balonowy, Toruń) 52) Bartoszyński Kazimierz (Harcerski Klub Sportowy, Toruń), 53) Jabłoński Ludwik (HKS Toruń), 54) Lisiński Edmund (HKS Toruń), 55) Zakrzewski Leopold (HKS Toruń), 56) Zieliński Waler., 57) Zieliński Kazimierz, 58) Brzóska Jan, 59) Anders, 60) Karakan, 61) Kontny, 62) Wodwud., 63) Więckowski, 64) Bertlewski Franc., 65) Bertlewski Józef, 66) Tacyński, 67) Falkowski, 68) Wilezar ski, 69) Wrocławski Miecz., 70) Wrocławski Jan, 71) Lewandowski Jan, 72) Marchlewski, 73) Moczydłowski, 74) Jaraczewski, 75) Ignaci ski, (wszyscy Sokół Grudziądz), 76) Stebat Józef (Kat. Stow. Mł. Męsk., Grudziądz), 77) Helet Edmund (KSM., Grudziądz) 78) Nehryng Edmund (KSM., Grudziądz), 79) Piżewski Franciszek (KSM., Grudziądz), 80) Witold Kamiński (niestowarzyszony Toruń), 81) Tadeusz Mielicki (niestow. Toruń), 82) Paweł Zakowski (niestow. Toruń), 83) Joachim Kozłowski (KS Astoria Toruń).

ZAWODNICZKI:

1) Dziewiatkowska Anna (Zw. Strzel., Kartuzy), 2) Antoniewiczówna Urszula, poza konkurencją (Unja Poznań), 3) Mokwińska Teresa (zeszłoroczna zwyciężczyni) (WKS Grudziądz) 4) Suplicka Leokadia (GKS Toruń), 5) Lusja Szymańska (Poczt. PW., Toruń), 6) Anna Zielińska (Harcerski Klub Sportowy, Toruń), 7) Więckowska, 8) Szumilowska Marta, 9) Szumilowska Gertruda, 10) Kirszówna, 11) Buczkowska, 12) Chojnowska, 13) Lanżanka, 14) Pawłowska, 15) Józefowiczówna U., 16) Józefowiczówna J., (wszystkie Sokół Grudziądz), 17) Marja Zukówna (Zw. Straży Pożarnych, Toruń).

W Berlinie o Challenge'u
Uznanie dla pracy Aeroklubu Polskiego

Berlin 25. 8. (Pat). Wczoraj odbyła się w aeroklubie niemieckim konferencja prasowa, poświęcona sprawie Challenge'u. Prezes aeroklubu w niemieckiego Kehler wygłosił przemówienie powitalne, w którym wspominał o zwycięstwie w ostatnim Challenge'u kapitana Zawirki. Właściwy referat o znaczeniu Challenge'u wygłosił inż. Huebner, który przed kilku dniami powrócił z Warszawy. Wyrażał się on z najwyższym uznaniem o pracy organizacyjnej Aeroklubu polskiego i stwierdził, że poziom ten osiągnięty został dzięki niezwykle przemyślanej i intensywnej pracy. Lotnicy niemieccy startują do Warszawy dnia 27 sierpnia pomiędzy godz. 14 i 15 pod kierownictwem znanego lotnika z czasów wojennych Osterkampa, kawalera orderu pour la merite.

Moskwa — Nowy York
Bezpośrednia komunikacja lotniczą zaprowadza Hudchinson

Berlin 25. 8. (Pat). Według informacji otrzymanych z Moskwy ludowy komisariat komunikacji udzielił pozwolenia lotnikowi amerykańskiemu Hudchinsonowi, na zaprowadzenie komunikacji lotniczej na linii Moskwa — Nowy York. Komunikacja na tej linii ma być otwarta we wrześniu skoro tylko Hudchinson skoczy próby z nowym aparatem.

Od granicy mandżurskiej do Moskwy
Gigantyczny wyścig kolarzy sowieckich

Moskwa, 25. 8. (PAT). Onegdaj odbył się w Moskwie finał kolarskiego raidu sportowców sowieckich na dystansie 7.500 km. Trasa raidu biegła od granicy mandżurskiej do Moskwy. Zawodnicy przeszedli go przebyli w ciągu 60 dni. Raid ten był nie tylko sprawdzianem wytrzymałości zawodników ale i sprawności rowerów.

Sir Howard Wiliam Kemmard
ambasadorem Wielkiej Brytanji w Warszawie**Odwolanie sir Williama Erskine'a**

Warszawa 25. 8. (Pat). Dowiadujemy się, że ambasador Wielkiej Brytanji sir Wiliam Erskine, który przybył do Polski w styczniu 1928 r. jako poseł Wielkiej Brytanji a następnie mianowany został w listopadzie 1929 r. pierwszym ambasadorem Jego Królewskiej Mości w Polsce, został odwołany ze swego stanowiska z końcem bieżącego roku.

Na miejsce sir Williama Erskine mianowany zostanie ambasadorem w Warszawie sir Howard Wiliam Kemmard, dotychczasowy poseł Wielkiej Brytanji w Brnie, któremu p. Prezydent Rzplitej udzielił już agremntu.

Polscy akcjonariusze Żyrardowa
profesują przeciw krzywdzącej gospodarce większości
Powstanie syndykatu mniejszości akcjonariuszów

(o) Warszawa 25. 8. (Pat). W dniu 24 bm. przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie zawiązany został syndykat akcjonariuszów mniejszości spółki akcyjnej Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich.

Zebrań otworzył prezes Izby Czesław Klarner. W przemówieniu swoim podkreślił on, iż podstawowym zadaniem samorządu gospodarczego jest możliwie najlepsze szarmonizowanie interesu publicznego i interesu prywatnego. Samorząd ten jest ogniwem pomiędzy szerokimi warstwami społeczeństwa i państwem reprezentowanym przez rząd.

„Stojmy na stanowisku — mówił p. Klarner — że wykonywanie funkcji przedsiębiorcy jest nie tylko działaniem przez niego w swoim własnym interesie, lecz musi być traktowane również jako czynność społeczna, która nigdy nie ma być sprzeczna z interesem publicznym. Przy prowadzeniu Zakładu Żyrardowskiego obserwowaliśmy jaskrawo działanie sprzeczne z tą linią, co powoduje głębokie powszechne rozgoryczenie. Wyjątkowo cierpliwym robotnik polski został wyprowadzony z równowagi. Akcjonariusz drobny protestuje przeciwko krzywdzącej go gospodarce większości. W takim stanie rzeczy zachodzi potrzeba zorganizowania drobnego akcjonariusza, aby zrzeszony potrafił wpływać na bieg spraw zgodnie z dobrem publicznym i jego własnym interesem. Dobro publiczne wymaga, by Żyrardów pracował, rozwijał się i rósł, jak tego wymaga potrzeba kraju, aby był jak dawniej ośrodkiem ładu, porządku, zabezpieczeniem bytu ludności żyrardowskiej“.

„W myśl postanowienia zawartej umowy, syndykatu, celem jej jest obrona pracy, interesów i stanu posiadania polskiej mniejszości akcjonariuszów żyrardowskich, oraz uzyskanie należytego zabezpieczenia, iż przedsiębiorstwo to będzie prowadzone zgodnie z polskim interesem publicznym.“

Następnie powołano zarząd Syndykatu w następującym składzie: dr. Paweł Minkowski, jako przewodniczący, Henryk Bruu, Waclaw Fajans, Jerzy Lubieński, Wiktor Przedpeński i Tadeusz Zamoycki.

Syndykat będzie działał w ścisłym oparciu o Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie. Zarząd upoważniony jest do przyjmowania nowych uczestników umowy.

Nadzór sądowy w zakładach
graficznych Wiktora Kulerskiego

Zakłady graficzne Wiktora Kulerskiego w Tuszewie pod Grudziądzem zgłosiły do sądu wnioski o nadzór sądowy. Jak wiadomo, zakłady te wydają opozycyjne pismo „Gazeta Grudziądzka“, główny organ Str. Ludowego na Pomorzu i „Goniec Nadwiślański“. Ubywa widać „ludowych“ czytelników... „

Poznań — Kalisz**Trzeci etap polsko-niemieckiego biegu kolarskiego**

Kalisz, 25. 8. (PAT). W piątek odbył się trzeci etap biegu kolarskiego Berlin — Warszawa na odcinku Poznań — Kalisz, dystans 170 km. Polacy wykazał: dalszą poprawę formy i wyników. Pierwszy na metę spadł zwycięzca poprzednich dwóch etapów Niemiec Schulen w czasie 5 godz. 17 min. 30,2 sek., drugi Niemiec Figay 5 godz. 17 min. 30,4 sek., trzeci Harswald 5 godz. 18 min. 29,4 sek. Następnie wpadła na metę jednocześnie szóstka kolarzy w ich liczbie Wienczek, sklasyfikowany na 10-tym miejscu. Cała grupa miała jednakowy czas 5 godz. 20 min. 43,2 sek. 11-te miejsce zajął Niemiec Oberbeck.

Ogółem przybyło do Kalisza 21 zawodników Niemiec, Schmiten jeszcze w Pile złamał rękę, mimo to wystartował z Poznania, jednakże w Jarocinie wzięto go na samochód. W tym samym Jarocinie miał wypadek Olecki, któremu wpadł pod rower przechodzący przez szosę chłopiec. Olecki po upadku z roweru przybył do Kalisza silnie potłuczony. W sobotę odbędzie się czwarty etap biegu na dystansie Kalisz — Łódź. Start z Kalisza nastąpi o godz. 15-tej.

Bohaterski „narodowiec“**Chcuna przygoda w czasie rewizji w mieszkaniu Rościszewskiego**

(o) Warszawa, 25. 8. (tel. wł.). W czasie ostatniej rewizji i aresztowań wśród członków rozwiązanej O. N. R. — o czym donosiliśmy przed paru dniami — przeprowadzono również rewizję w mieszkaniu mecenasa Witołda Rościszewskiego. W czasie tej rewizji miał miejsce wypadek, który obecnie dopiero ujawniono.

Gdy w mieszkaniu znajdowali się przedstawiciele władz, u drzwi frontowych rozbił się dzwonek. Prowadzący rewizję sędzia śledczy osobiście otworzył drzwi i wpuścił do przedpokoju młodego człowieka, którego zapytał: Pan do kogo? Przybysz przypuszczając, że rozmawia z kimś z domowników odpowiedział —

Ja do mecenasa Rościszewskiego, i tu naąpił moment „dramatyczny“.

Drzwi do gabinetu otworzyły się i młodzi mężczyźni zobaczyli umundurowanego policjanta. Reakcja na widok przedstawiciela władz była tak gwałtowna i niespodziewana, że przybysz — którym okazał się członek Partji Narodowo-Radykalnej student, Tadeusz Słazak — trzeba było czempredzej przebrać w czystą białą i wykopać w łazience mecenasa Rościszewskiego. Dopiero po godzinie, w spodniach właściciela mieszkania, wywiadowcy policjanci zabrali Słazaka do aresztu przy urzędzie śledczym.

Samosąd w kopalni**Zwolnieni z pracy górnicy ciężko poranili sztygara**

(o) Katowice, 24. 8. (tel. wł.). Onegdaj, po południu załoga kopalni „Anna“ w Pszowie, w powiecie rybnickim, była świadkiem samosądu dokonanego przez braci Skowronków na osobie sztygara Cermera. Bracia Skowronkowie napadli na Cermera, gdy wyjeżdżał z kopalni. Jeden z nich uderzył go w głowę kłosem, po czym obaj zaczęli pastwić się nad zaanym krwią sztygarem. Cermera w stanie gwałtownym odwieziono do szpitala. Powodem napadci była zemsta Skowronków, którzy byli zwolnieni przez Cermera z pracy, za sianie fermentu wśród załogi kopalni. Obaj zostali aresztowani.

Smutną okolicznością tego wypadku jest to, że załoga kopalni solidaryzuje się z mordercami. Wczoraj rano doszło do demonstracji na terenie kopalni, 1700 robotników zwołało wiec na którym domagali się uwolnienia braci Skowronków z aresztu, grożąc strajkiem w razie niewypelnienia tego żądania. Na miejsce udał się zastępca komendanta policji śląskiej i komisarz demobilizacyjny, którzy zdołali robotników powstrzymać od ekscesów.

Komitet ekonomiczny ministrów

Warszawa 25. 8. (Pat). Dnia 24 bm. odbyło się pod kierownictwem p. ministra skarbu Zawiadkiego, posiedzenie komitetu ekonomicznego, na którym rozpatrywano szereg spraw bieżących. M. in. zdecydowano obniżkę podatku konsumcyjnego od nafty w związku z projektowaną obniżką cen nafty, postanowiono udzielić pomocy siewnej dla małej własności rolnej województwa nowogrodzkiego z powodu klęski gradobicia w tem województwie. Poza tem dla przeciwdziałania spadkowi cen siewienia lnianego uprawiano P. Z. P. Z. do zakupu pewnej ilości tego siewienia.

Wiceminister Bobkowski w Żułowie

Wilno, 25. 8. (PAI). Przybył do Wilna wiceminister Komunikacji inż. Bobkowski z małżonką. Z Wilna p. wiceminister udał się samochodem w towarzystwie członka „Komitetu Odbudowy Maja Żułowo“ do Żułowa w celu obejrzenia przeprowadzonych tam robót. P. wiceminister interesował się szczegółowo odbudową zainicjowaną, jak wiadomo, przez Związek Rezerwistów R. P. Z Żułowa udał się p. wiceminister nad jezioro Narocz, skąd powrócił do Wilna i następnie odjechał wraz z małżonką do Warszawy.

Na łotwę i do Estonji
odjechał komendant główny Zw. Strzeleckiego

Warszawa 25. 8. (Pat). Wczoraj rano odjechał z Warszawy samolotem na Łotwę komendant główny Związku Strzeleckiego ppłk. Marjan Frydrych. W czasie swojego pobytu ppłk. Frydrych złoży wizytę lotewskiej organizacji „Ajssargów“, następnie uda się do Tallina, gdzie będzie gościem estońskiej organizacji pokrewnej Związkowi Strzeleckiemu pod nazwą „Kajsewit“, z którą Związek Strzelecki utrzymuje żywy kontakt.

Rekordowy kurs pożyczki stabilizacyjnej w Nowym Jorku

Nowy York 25. 8. (Pat). Kurs polskiej 7% pożyczki stabilizacyjnej podniósł się znowu na giełdzie nowojorskiej ze 117 i pół do rekordowej wysokości 118 i pół w odsetkach nominalnej wartości.

Giełdy**URZĘDOWA CEDULA GIEŁDY ZBOŻOWO-TOWAROWEJ W BYDGOSZCZY**
z dnia 24 bm.

Żyto 105 ton 17,60—17,75—17,50—17,75; Pszenica 18,75—19,50; Jęczmień browarowy 21,75—22,25; przem. 18,50—19; Owies 15,50—16; Mąka żytnia gat. IA 0—55 proc. 24,75—25,75; IB 0—65 proc. 23,75—24,75; II 55—70 proc. 19—20; razowa 0—95 proc. 20—20,50; pszenica gat. IA 70 proc. 15,75—16,75; Mąka pszenna gat. IA 0—20 proc. 34,50—36,50; IB 0—45 proc. 31—32; IC 0—55 proc. 30—31; ID 0—60 proc. 29—30; IE 0—65 proc. 28—29; IIA 20—55 proc. 26—27,50; II B.20—65 proc. 25,50—27; IIC 45—55 proc. — IID 45—65 proc. 25—25,50; IIE 55—60 proc. — IID 45—65 proc. 25—25,50; IIF 65—70 proc. 18,50—19,50; IIIB 70—75 proc. 16—16,50; razowa 0—95 proc. 21,50—22,50; Otreby żytnie wymiały standard. 15 ton 13—12,25—13; pszenne mialkie 12—12,50 średnie 12—12,50 grube 12,25—12,75; Rzepak zimowy bez worka 41—42; Rzepak zimowy z worka 39—40; Mak niebieski 48—51; Gorcecyca 48—50; Siemię lniane 42,50—45; peluska 32—34; Wyka 32—34; Groch Wiktorja 42—46; Folgera 33—36; Ziemniaki jadalne 4,50—5; Makuch lniany 21,50—22,50 rzepakowy 16—17; słonecznikowy 21—22; kokosowy 17—18; Słoma żytnia luzem 3,50—4; Siano nadnoścekle luzem 8,50—9; Strut soja 21,75—22,25. Ogólne u- wposobienie: spokojne. Ogólny obrót 2258,1 t

POZNANSKA GIEŁDA ZBOŻOWA
z dnia 24 bm.

Mak niebieski 44—48.

NOTOWANIA GIEŁDY WARSZAWSKIEJ
z dnia 24 bm.

DEWIZY
Belgja 124,20—124,18—124,50—123,88 Berlin 207,20—208,20—206,20 Holandia 358,20—359,10 —357,30 Londyn 26,41—26,54—26,28; Nowy Jork 5,19³/₄—5,22³/₄—5,16³/₄; Nowy Jork teleg. 5,20 7/8—5,23 7/8—5,17 7/8; Paryż 34,89—34,98 —34,80; Praga 21,97—22,02—21,92; Sztokholm 136,50—137,20—135,80; Szwajcaria 172,64—173,07—172,21; Włochy 45,42—45,54—45,30. Ten denega: niejednolita.

PAPIERY WARTOŚCIOWE

4 proc. pożycz. inwest. 117¹/₂; 5 proc. pożycz. konw. 64¹/₂—64¹/₂; 6 proc. pożycz. dolarowa 69,88—69,75. 4 proc. pożycz. prem. dol. 53,60; 7 proc. pożycz. st. 69,50—69—68,88, drobn. 68,88; 8 proc. listy z. T. Kr. Przem. Pol. 76,25; 7 proc. listy z. ziemskie dol. 48; 8 proc. listy z. ziemskie dol. nie gwarantowane 45¹/₂; 4 i pół proc. listy z. ziemskie 51³/₄—52; 4 i pół proc. listy z. m. Warszawy 69; 5 proc. listy z. m. Warszawy 71³/₄—72; 8 proc. listy z. m. Warszawy z 1933 r. 60¹/₂; 5 proc. listy z. Kalisza 47 i pół, 5 proc. listy z. Łodzi 53. Tendencja dla pożyczek: mocniejsza dla listów: mocniejsza.

AKCJE

Bank Polski 86; Lilpop 9,65; Starachowice 10,90. Tendencja niejednolita.

„Powodzenie obowiązuje” Konkurenci polskiej ekipy w tegorocznym Challenge'u

(k) Zaledwie parę dni dzieli nas od największej próby, przez którą przejdzie nasza lotnictwo sportowe, a mianowicie od „Challenge de Tourisme Internationale”. Wielkie te międzynarodowe zawody zgromadzą elitę państw lotniczych Europy, będą zażartą walką czołowych pilotów i emocjonującym turniejem powietrznym o palmę pierwszeństwa w lotnictwie sportowym.

W dn. 28 sierpnia nastąpi oficjalne otwarcie zawodów, które trwać będą bez przerwy do 16 września, kiedy to wyłoni się osoba zwycięzcy turnieju.

W „Challenge'u” weźmie udział 5 państw, a mianowicie: Francja, Włochy, Niemcy, Czechosłowacja, no i wreszcie Polska, która jest organizatorką zawodów.

Na pierwszy rzut oka wydawałoby się mogło, że liczba zgłoszeń jest skromna. To pozór jednak tylko. Prócz Anglii, która, choć już drugi Challenge z rzędu opuszcza to jednak miałaby niewątpliwie w nim dużo do powiedzenia, państwa zgłoszone do zawodów stanowią elitę konkurentów.

Jest to najlepszym dowodem, jak trudne są warunki „Challenge'u”, jak wielkie wymagania stawiają w pierwszym rzędzie konstruktorom, skoro tylko te państwa, które istotnie mogą wnieść coś nowego w tej dziedzinie, zgłaszają swój współdział w zawodach.

Polska staje do tego wielkiego turnieju powietrznego po raz trzeci.

Pierwszy raz, w roku 1930 lotnicy nasi, zgłoszeni w liczbie dwunastu, uplasowali się na dalszych miejscach. Jedynym Polakiem, który osiągnął nagrodę, był pilot Płonczyński, który zajął 14 miejsce. Zważywszy, że był to pierwszy występ naszego młodzieńczego lotnictwa sportowego na arenie międzynarodowej, oraz, że od VI do XIX nagrody były sobie równe — wynik ten należało uznać za zadawalający.

Następny „Challenge” w roku 1932 to pełny triumf Polski. Pierwsze miejsce Żwirki i Wigury, wszyscy zawodnicy polscy na nagrodzonych miejscach, ekipa polska zdobyła zespołowe pierwsze miejsce i nagrodę polskiego Ministra Komunikacji — oto rezultaty, które przeszły najsmielsze oczekiwania.

Tem sukces zaskoczył w równej mierze opinię polską, co i zagraniczną. Na nasze lotnictwo lekceważone dotychczas, lub w najlepszym razie niedoceniane, zwrócono baczną uwagę, zaczęto się z nim liczyć i brać poważnie w rachubę. Jednocześnie triumf Żwirki włożył na Polskę, w myśl regulaminu, obowiązek zorganizowania następnych zawodów.

Istnieje jeszcze ponadto jeden obowiązek, moralny ściśle, streszczający się w zasadzie, że „powodzenie obowiązuje”.

Czy uda się lotnikom polskim powtórzyć swój sukces z przed 2 lat, czy zdołają zwyciężyć w tym roku?

Odpowiedź na to pytanie jest dziś niemożliwa. Stawianie horoskopów jest w każdej dziedzinie sportu rzeczą zawodną, tembardziej w lotnictwie, tembardziej w tak wyjątkowej konkurencji, jak „Challenge”.

Konkurencja w rb. zapowiada się szczególnie ostra, walka będzie wyjątkowo zacięta.

W pierwszym rzędzie stoczą walkę z Polakami Niemcy i Włosi, jedni i drudzy dyszący żądzą rewanżu za rok 1932, kiedy to zwycięstwo Żwirki, pozbawiło najpierw pierwszych, potem drugich szansy wygranej.

Niemcy triumfatorzy z lat 1929 i 1930 stawali jako stuprocentowy faworyt. Zwycięstwo w r. 1932 dawałoby im puchar na wła-

ność, jako już dwukrotnie przedtem zdobyty.

Włosi przysłali ekipę bardzo wyrównaną, na niezwykle szybkich i zwrotnych maszynach. Czołowy ich pilot Colombo, był przez jakiś czas leaderem zawodów, miał lepszą punktację od Żwirki.

Kto wie, jak potoczyłyby się losy „Challenge'u”, gdyby nie katastrofy 2 płatowców włoskich, dające niezbyt pochlebne świadectwo konstruktorom i co za tem idzie, katagoryczny rozkaz ministra Balbo wycofujący ekipę włoską z zawodów.

Podobno Colombo, otrzymawszy ten rozkaz, płakał. Prawda to, czy plotka — mniejsza o to. Jedno jest pewne, że zarówno on, jak i wszyscy piloci włoscy, dołożą wszelkich starań, by wyrwać w r. b. konkurentom palmę pierwszeństwa.

Pomiędzy Polską, Niemcami i Włochami rozegra się więc najzaciętszy bój o zwycięstwo. Nie należy jednak pomijać udziału

Francji i Czechosłowacji.

Piloci francuscy nie wykazali się w historii „Challenge'u” dotychczas żadnymi sukcesami. Jak slychać przygotowują się do tegorocznych zawodów szczególnie starannie. Ekipa czechosłowacka składa się z samych starych, wypróbowanych pilotów. Dwaj z nich lecał na maszynach polskiej konstrukcji „R. W. D. 9”. Czesi posiadają bardzo dobre lotnictwo, poszczycić się mogą pierwszorzędnymi rezultatami na arenie międzynarodowej, choć więc w „Challenge'u” nie odegrali dotychczas żadnej roli, nie należy ich lekceważyć.

Jak widzimy więc konkurencja jest dalece wyrównana, że nie tylko dziś, ale do ostatniej niemal chwili ukończenia zawodów trudno jest typować zwycięzców.

Kulminacyjnym punktem zawodów, mimo niewątpliwie emocje, jakie przyniosą próby techniczne, będzie raid okrężny po Europie na trasie około 10.000 km.

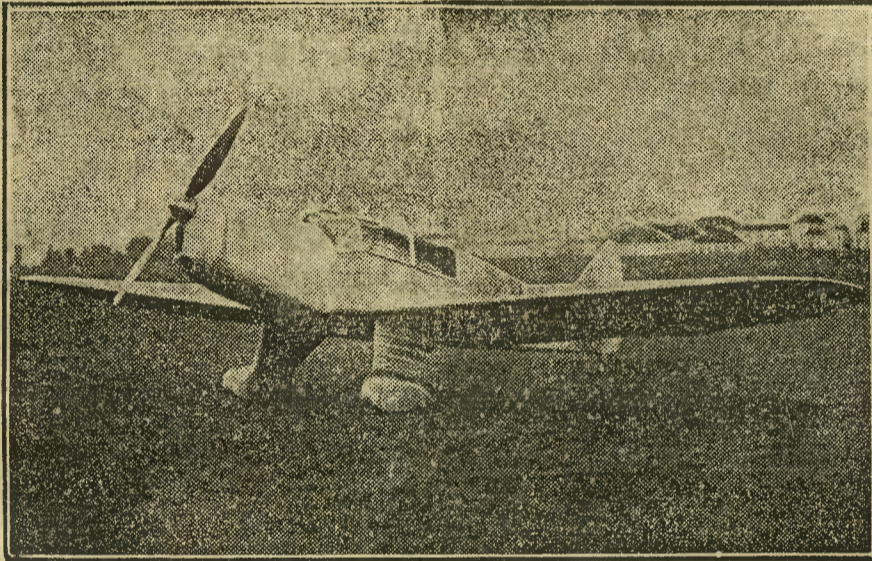
Fundatorowie polskich samolotów challenge'owych

Zainicjowana przez społeczeństwo po śmierci Zwycięsów w Challenge'u 1934 r. zbiórka na zakup samolotów dla ekipy polskiej, prowadzona na terenie Polski przez Centralny Komitet Fundacji ku czci śp. por. Żwirki i ś. p. inż. Wigury przy zarządzie głównym LOPP i Aeroklubie Rzeczypospolitej Polskiej — dobiega końca.

Dzięki ofiarności społeczeństwa samoloty

Challenge'owe zostały częściowo pokryte z funduszy zebranych drogą drobnych składek i każdy polski samolot, biorący udział w zawodach, opatrzone będzie nazwą i napisem, stwierdzającym osobę fundatora.

Poniżej podajemy wykaz samolotów wraz z nazwami, załogą i fundatorem.

Samolot „Pomorze”.

Typ samolotu	Załoga	Nazwa	Napis
PZL-26	A) Dudziński Piotr, B) Kołodziej Eustachy,	„Pomorze”	Ufundowany przez obywateli wojew. Pomorskiego.
PZL-26	A) Giedgowd Ignacy, B) Kmieć Marjan	„Piłsudczyk”	Ufundowany przez Korpus Oficerski i Zw. Strzelecki.
PZL-26	A) Grzeszczyk Szczepan B) May Ładysław.	„Społem”	Ufundowany przez Zw. Spółdzielni Spożywców i Zw. Rew. Spółdz. Wojsk.
PZL-26	A) Balear Jan B) Kulza Jan	„Podoficer II”	Ufundowany przez Korpus Podoficerski.
PZL-26	A) Włodarkiewicz A., B) Przysięcki Eug.	„Wielkopolska”	Ufundowany przez Okr. Wojew. LOPP. w Poznaniu.
RWD-9	A) Bajan Jerzy, B) Pokrzywka Gustaw,	„Jan śniadecki”	Ufundowany przez obywateli wojew. Krakowskiego i Lubelskiego.
RWD-9	A) Buczyński Jan, B) Lewkowicz Tad.,	„Podoficer I”	Ufundowany przez Korpus Podoficerski.
RWD-9	A) Floryanowicz Stef., B) Zamjara Leon,	„śląsk”	Ufundowany przez okręg wojew. LOPP w Katowicach.
RWD-9	A) Karpiński Tad., B) Gawęda Adam,	„Dar Tytoniowców”	Ufund. przez pracowników P. M. T., sprzedawców i plantatorów tytoniowych.
RWD-9	A) Płonczyński Stan. B) Zientek Stan.	„Bebewuer” „Lot”	Ufundowany przez posłów i senatorów BBWR, oraz pracowników PLL „Lot”.
RWD-9	A) Skrzypiecki Henryk, B) Lorenc Michał,	„L. O. P. P.” „Lotniczka”	Ufundowany przez Zarząd Główny i okręgi LOPP oraz Komitet Kobiecej Budowy Samolotu.

Przed Challenge'm

Zebrań informacyjne korespondentów prasy zagranicznej

Z Warszawy donoszą Na zaproszenie Aeroklubu Rzplitej odbyło się w hotelu Bristol zebrań informacyjnych korespondentów prasy zagranicznej, poświęconych europejskiemu turniejowi lotniczemu „Challenge'owi”, którego otwarcie nastąpi dnia 28 bm. w Warszawie.

Z ramienia Aeroklubu Rzplitej zabrał głos sekretarz generalny Aeroklubu i dyrektor tegorocznych zawodów Challenge'owych ppłk. Kwieciński. Po przemówieniu wstępem o zadaniach i ogólnych zasadach konkursów challenge'owych, których organizacją w roku bieżącym przypada w udziale Aeroklubowi Rzplitej z tytułu zwycięstwa przed dwoma laty śp. Żwirki i Wigury ppłk. Kwieciński udzielił obecnym szczegółowych i wyczerpujących informacji o

programie zawodów, ich organizacji itd. ze szczególnym uwzględnieniem sprawy obsługi prasowej.

W czasie Challenge'owania będzie dla użytku prasy krajowej i zagranicznej specjalny urząd pocztowy na lotnisku mokotowskim, wyposażony we wszystkie urządzenia techniczne. Kierownictwo zawodów podawać będzie w prasie dwa razy na dzień w południe i około godz. 10 wieczorem zestawienie obrazujące całokształt stanu zawodów danego dnia.

Kończąc wyjaśnienie, ppłk. Kwieciński o-mówił stan przygotowań do zawodów balonów kulistych o puchar Gordon-Benneta. Przygotowania te są w pełnym toku.

W praktyce było jeszcze gorzej. Niższe...
Przy bólu głowy
ASPIRINA

GŁOSY I ODGŁOSY.

Naladzie, w wodzie i w powietrzu...

(i) Na lądzie, w wodzie i w powietrzu tworzymy i powiększamy z roku na rok polską rzeczywistość. Za kilka dni wszyscy czujnie śledzić będziemy przebieg tegorocznego Challenge'u, międzynarodowego turnieju lotniczego. Ów turniej, który w r. 1932 rozstrzygnął imię Polski zwycięstwem śp. kpt. Żwirki. Ów turniej, który każdy z nas przeżył głęboko, a który ponadto związał inicjatywę, ofiarności społeczeństwa naszego z lotnictwem. Wzbudził w społeczeństwie zapał i wiarę, ambicję i myśl twórczą, świadomość tego, że na zwycięstwo trzeba pracować, że trzeba je przedewszystkiem wypracować własnymi siłami i w miarę możliwości utrzymywać. I dzięki temu przeświadczeniu nie tylko nasi lotnicy ale i samo społeczeństwo pamiętało o Challenge'u przez cały rok. Zbierało cegiełki ofiar na aparaty. Dziś oczekuje na wyniki w przekonaniu, że wszystko co tylko można uczynić, zrobiono.

„Express Czerwony” pisze, że najgroźniejszymi rywalami Polaków są Niemcy i Włosi.

„Niemcy, którym śp. kpt. Żwirko wydarł puchar Turnieju, dwukrotnie zdobyty rękoma Fritza Morzika, będą go chcieli odzyskać. Mają zresztą po temu tytuły, gdyż mniej dbając o wyczyny indywidualne i sportowe Niemcy od lat wszystkie swe wysiłki ładują w lotnictwo komunikacyjne i turystyczne”.

Wschodnie Locarno

„Gazeta Polska” w korespondencji z Londynu donosi, że, jeżeli chodzi o Wschodnie Locarno i zabiegi dyplomacji dokoła tej sprawy — to „naogół angielska opinia umie ocenić niezależne stanowisko Polski”.

Z drugiej strony

„z oza dymowej zasłony pięknych projektów, obejmujących całą Europę, zaczęły się wyłaniać drażniące Anglików kontury aljansu Paryża z Moskwą, czyli tow laśnie co bynajmniej nie leży w interesie Anglii”.

W poszukiwaniu drogi

„Robotnik”, „Gazeta Warszawska” i inne pismo partyjne zdenerwowane są w dalszym ciągu z powodu nurtujących w stronnictwie ludowym; „Narodowcy” piszą o „rozłamie”, socjaliści zaś o „osłabieniu frontu ludowego”. Jedni i drudzy niechęć jednak zastanowić się nad tem, że to jest jeden z objawów normalnej ewolucji, która narazie objęła pewną a znaczną grupę osób z stronnictwa ludowego. Przecięż opozycja sama ma siebie kręcić bicz krytyki — i niesposób pomyśleć, aby wszyscy dotychczasowi jej wyznawcy w nieskończoność zabawiali się w „ciuciubabkę” lub wirowali według powiedzenia „dookoła Macieju”. I dlatego pos. Macieja Rataj „kręci” się z coraz mniejszą czeladką w stronnictwie ludowym.

Na froncie kulturalnym

„Dziennik Poznański” w pierwszym numerze dodatku „Życie Literackie” pisze o powstaniu i organizowaniu frontu kulturalnego w Wielkopolsce.

„Rada Zrzeszeń Artystycznych w Poznaniu stanowić będzie odąd najważniejszą korporację kulturalną w Wielkopolsce, która w swoim wyjątkowym autorytecie zapewne wpłynie dodatnio na nasze życie umysłowe”.

Plan działania tej Rady ma objąć, — jak wynika z artykułu — Wielkopolskę, Pomorze i Górny Śląsk.

Fakt powstania frontu kulturalnego w Wielkopolsce powita i Pomorze z uznaniem. Jeśli zaś chodzi o zakres jej działalności terytorjalnej — to widocznie zapominano o tem, że Pomorze ma swoją Radę Zrzeszeń Artystycznych, Kulturalnych i Naukowych, która już od kilku miesięcy istnieje i działa. Tak samo i Śląsk ma swój Instytut. Można tedy mówić tylko o współpracy, o wzajemnej wymianie dorobku regionalnego w imię hasła odnowienia czy rozbudzenia życia umysłowego. Do tej sprawy powrócimy jeszcze na innym miejscu.

Pamiętaj o braciach

dotkniętych klęską powodzi!

Eskadra wodnopłatowców polskich przybyła do Kopenhagi

Z okazji otwarcia wystawy lotniczej, jak również zawodów lotniczych o puchar Północy, przybyła do Kopenhagi eskadra wodnopłatowców polskich z Pucka, pod dowództwem komandora Szysztowskiego. Samoloty polskie wzbudziły wielkie zainteresowanie zarówno wśród duńskich sfer lotniczych, jak i szerokiej publiczności.

Na cześć lotników polskich odbyło się w poselstwie polskiem przyjęcie, na którym byli obecni również zawodnicy duńscy, biorący udział w zawodach, jak również szereg lotników zagranicznych, m. in. zawodnicy sowieccy oraz słynna lotniczka francuska Marvsee Hilsz.

Dwudziesta rocznica dni śmierci i zniszczenia Karta z dziejów męczeństwa Belgii w roku 1914

Są chwile, o których zapomnieć trudno. Mijają lata, zmieniają się stosunki, dawni wrogowie stają się przyjaciółmi, a mimo to od czasu do czasu przychodzą refleksje, w których pewne przeżyte momenty występują z wielką wyrazistością i wymową. Do tych momentów, o których trudno zapomnieć mimo zmienionych pojęć świata w stosunku do Niemców, należą m. in. pierwsze dni po wybuchu wojny światowej.

Mamy dziś właśnie dwudziestą rocznicę strasznego zniszczenia przez Niemców w mocy z 25 na 26 sierpnia 1914 r. belgijskiego miasta Lowanium, a także i zniszczenia innych miast belgijskich, w warunkach bezprzykładnych w dziejach wojen. I chociażby tylko z obowiązku dziennikarskiego przypomnieć warto z okazji tej rocznicy, w jaki sposób Niemcy w przeciągu jednej nocy zabili około 250 niewinnych mieszkańców i spalili sporą część tego miasta razem z bezcennymi zabytkami kultury.

Z chwilą wkroczenia wojsk niemieckich do Belgii, nie mieli Belgijczycy zbyt wielkich możliwości oporu. Krótko trwały też walki odwrotowe, niepozabawione cech bezprzykładnego męstwa. Niejednokrotnie bowiem szcuple oddziały belgijskie, lub nawet poszczególni żołnierze, odcięci od swej grupy, ostrzeliwując się, usiłowali powstrzymać najazd nieprzyjacielski. Tak powstała nieprawdziwa wersja niemiecka o rzekomych objawach zbrojnego oporu ze strony ludności.

Tę przeszkodę, to męstwo poszczególnego żołnierza belgijskiego postanowiła niemiecka komenda złamać prawem odwetu i mszcząc się w sposób niegodny regularnej armii, wydano rozkaz spalenia całych miast i bezlitosnego znęcania się nad ich ludnością co przybrało szczególnie potworne rozmiary w Lowoain (Lowanium) i Dinaut. Dokonano tam okrutnych zbrodni, nie spotykanych w takiej obfitości zupełnie w nowszej historii świata.

Jak tylko wojska niemieckie wkroczyły do Belgii dnia 4 sierpnia 1914 r., rozpoczęto masakrę ludności cywilnej. W każdej miejscowości prawie zabijano kilka, kilkanaście, a nawet i po kilkaset osób cywilnych, a w ten i kobiety. Są świadkowie, że zabijano też starców i dzieci.

A już specjalnie dla bohaterstwa miasta Lowanium nastąpiła 25 sierpnia straszliwa noc śmierci i zniszczenia. Z błędnego powodu, że gdzieś w mieście padł strzał, rozpoczęto straszną masakrę ludności.

Zabijano ludzi po ulicach, wyciągano ich z domu wprost w objęcia śmierci, strzelano do okien, demolowano mieszkania i całe domy, a w rzędzie zabitych, byli najpoważniejsi obywatele miasta, księża, lekarze i urzędnicy, nie mający wogóle nic z wojną do czynienia. Były też niewinne dzieci, kobiety-matki, starcy. Ogółem zabito około 250 osób.

Stara miłość nie rdzewieie Drogie małżeństwo premiera węgierskiego z pierwszą żoną

Węgierski premier Goembosz zawarł związek małżeński, ze swoją pierwszą żoną, z którą był od kilku lat rozwiedziony i miał z nią 3 dzieci. Druga żona premiera zmarła na serce rok temu.

Balon z ogrzanym powietrzem wznosi się coraz wyżej

Z Berlina donoszą: W środę dokonano dalszych prób na lotnisku Eberswalde pod Berlinem z nowym balonem, wypełnionym gorącym powietrzem. Balon osiągnął tym razem 1500 metrów i po 1 godzinie i 19 minutach wyjądował. Wynalazca Brunner oświadczył, że z łatwością osiągnąć mógł 2.000 metrów i kontynuować lot, nie chciał jednak oddalać się zbyt daleko od miejsca startu przy pierwszych próbach.

Trójwymiarowy film pomysł p. Iwe

Niedawno odbył się w Nowym Jorku pokaz prasowy filmu trójwymiarowego czyli plastycznego, wynalazcy jego Iwe.

Zasadniczą częścią aparatu Iwe'a jest zwierciadło wklęsłe, podzielone cienkimi liniami na szereg paseczków pionowych. Obraz odpowiednio zniekształcony przez owo zwierciadło, pada na przezroczysty ekran, również podzielony na paseczki pionowe. Przy odpowiednim dopasowaniu lustra wklęsłego i ekranu otrzymujemy pełne wrażenie wypukłości. Film taki zachowuje całkowicie wszystkie trzy wymiary.

Postanowiono również zniszczyć Lowanium pożarem, aby posłużyło ono za przykład dla całej Belgii. Dnia 27 sierpnia wypędzono ludność z miasta i żołnierze podpalali domy, niszcząc i rabując co się dało. Cztery dni paliło się miasto i gdy pozwolono potem mieszkańcom wrócić do domostw, znaleziono tylko ruiny i tłące się zgłiszczą.

Podobnie obeszli się Niemcy z ludnością miasta Dinaut w dniach 21—25 sierpnia 1914 r. Rozstrzelano wtedy 674 osoby cywilne. Sam burmistrz miasta tylko cudem uniknął śmierci. Istnieją dowody, że strasliwa ta rzeź mieszkańców m. Dinaut nie była aktem odruchowym, ale zgóry powziętym i obmyślanym planem.

Trzy wewnętrzne zagadnienia Rzeszy

Kwestja zastępcy Hitlera. — Nowa konstytucja. — Werbunek nowych zwolenników partji narodowo-socjalistycznej.

Ogólny temat zainteresowania kół dyplomatycznych i dziennikarskich w Berlinie stanowią obecnie trzy ważne wewnętrzne zagadnienia niemieckie.

Pierwsze dotyczy kwestji nominacji zastępcy Hitlera po opróżnieniu stanowiska wicekanclerza przez nominację von Papena do Wiednia. Na ten temat zachowują czynniki miarodajne całkowite milczenie. Według informacji, pochodzących od osób z otoczenia Hitlera m. in. Hess zatrzymałby zastępcę Hitlera jako kier. partji, zachowując nadal przyznane mu przed paru miesiącami prawo współdziałania w uchwalaniu wszystkich nowych ustaw. Nazwisko premiera Goeringa cytowane jest na stanowisko wicekanclerza z powierzeniem mu spraw politycznych Rzeszy. Mówią również o nominacji ministra Reichswehry gen. Blomberga na nowe stanowisko zastępcy kan-

clerza jako naczelnego wodza sił zbrojnych. Drugim zagadnieniem jest sprawa uchwalenia nowej konstytucji na miejsce konstytucji weimarskiej, dotychczas w zasadzie obowiązującej. Wspomniał o tem Hitler w swej mowie hamburskiej. Przepuszczają tu, że podstawą nowej konstytucji utworzą znane 25 punktów programu partji narodowo-socjalistycznej.

Wszystkie pisma sowieckie zamieszczają depeszę w Chabarowska, według której aresztowani w Mandżurji kolejarze są „bici i tor-

turowani przez służących w policji mandżurskiej białogwardystów, celem wydobycia od nich przyznania się do niepopelnionych przez nich przestępstw".

Strona sowiecka przeszła w sprawie kolei wschodnio-chińskiej do zdecydowanej kontrofensywy dyplomatycznej i prasowej. Wobec aresztowania jeszcze 16 kolejarzy sowieckich w Mandżurji, konsul generalny ZSRR w Chabarskiej, domagając się natychmiastowego zwolnienia wszystkich 34 aresztowanych obywateli sowieckich w ostatnich miesiącach. Protest zarzuca, że aresztowania i rewizje odbywają się bez należytych formalności oraz zawiera twierdzenie, że aresztowani są bici przez policję.

Wszystkie pisma sowieckie zamieszczają depeszę w Chabarowska, według której aresztowani w Mandżurji kolejarze są „bici i tor-

turowani przez służących w policji mandżurskiej białogwardystów, celem wydobycia od nich przyznania się do niepopelnionych przez nich przestępstw".

Sowiecko-japońska polemika prasowa zaostrza się z każdym dniem.

„Prawda“ w artykule, utrzymanym w nadzwyczaj ostrym tonie, wskazuje na sprzeczności w oświadczeniu oficjalnych czynników japońskich, oskarżających kolejarzy sowieckich o współdziałanie w szeregach anarchoi na kolejach, dodając, że napady i katastrofy trwają nadal, mimo, że rzekomi sprawcy są aresztowani, zatem prawdziwi winowajcy są na wolności. Pismo z naciskiem oświadcza, że „strona sowiecka nie da się zastraszyć prowokatorom i nie odda kolei za bezcen. Związek sowiecki ma wszelkie dane do bicia na alarm, ponieważ stoi na straży pokoju na Dalekim Wschodzie, zagrożonym przez japońskich podpalaczy wojennych“.

Pisma sowieckie donoszą również o ożywionej działalności Japończyków w Mongolji wewnętrznej. Samoloty japońskie dokonują zderzeń lotniczych nad szeregiem miejscowości m. in. nad miastem Kalgan. Emisarjusze japońscy prowadzą ożywioną propagandę wśród księży mongolskich. Ostatnio, według tychże źródeł, odwiedzili Mongolję wewnętrzną attachés wojskowi Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanji, przybyli z Pekinu.

Drobne porachunki Arabów z Żydami doprowadzić mogą do generalnego rozrachunku

Naprężone stosunki między ludnością arabską a żydowską we francuskich posiadłościach w Afryce, których następstwem były niedawne ekscesy w Constantine, spowodowały również kilka drobnych incydentów w Bone. Dzięki szybkiej interwencji władz nie przybrały one poważniejszego charakteru.

Jak donosi paryski „Matin“, w ostatnich dniach doszło w Bone do kilku zajść. Pewen pijany Arab rozbił przypadkowo szybę wystawową w sklepie żydowskiego jubilera. Na dźwięk tłukącego się szkła, wybiegł ze sklepu syn właściciela z rewolwerem w rękę i kilkakrotnie strzelił do Araba i otaczających go współwyznawców, którzy starali się zażegnać

konflikt, przyrzekając wynagrodzenie wyrządzonej szkody. Strzały na szczęście nie trafiły nikogo. Szybkie nadejście policji zapobiegło temu, by incydent przybrał szersze rozmiary.

Tego samego dnia z dachu domu żydowskiego zrzucono wiadro z brudną wodą na dziedziniec jednego z meczetów. Z okna innego domu rzucono na głowę arabskiego szewca drewniany stół. Oburzeni Arabowie usiłowali zdobyć szturmem dom, z którego rzucono stół, ale przybyła policja i żandarmeria nie pozwoliły im na wykonanie tego zamiaru. W mieście panuje atmosfera napięcia.

Al Capone

w celi więziennej o ścianach z gazem łzawiącym

Amerykańskie władze więzienne informują, iż Al Capone wraz z in. więźniami przewieziony będzie do nowego więzienia na wyspie Alcatraz w zatoce San Francisco. Więzienie to jest tak

urządzone, iż ucieczka z niego jest niemożliwa. Al Capone, podobnie, jak i inni więźniowie przebywać będzie w celi, której ściany zawierają gaz łzawiący.

Podczas upałów we Francji

Drożyna i brak warzyw. — Ile piwa, wody i lodu konsumuje Paryż?

Na całym prawie terytorjum Francji dotkliwie daje się odczuć zupełny brak deszczów. Upały, posucha — tu niebawem! Słońce wy-paliło wszystkie pastwiska. Bydło spadło w cenie. Warzyw brak. Ceny na warzywa dosięgły niebawem dotychczas wysokości.

Brak tak ważnych, podstawowych artykułów spożywczych kuchni francuskiej jak: kapusta, sałata, fasola, pory itp. srogo daje się we znaki ludności. Stąd ogólne szemranie i narzekanie na drożyznę życia.

Nie narzekają natomiast fabrykanci piwa, wód mineralnych i lodu! Ludność konsumuje horrendalne ilości tych napoi.

Ciekawą statystykę spożycia, przez Paryż piwa, wody i lodu w ciągu jednego upalnego dnia podaje p. Albert Le Stray z „Liberte“.

Na zasadzie danych zaczerpniętych w browarach paryskich i u prezesów syndykatów browarów francuskich, gdzie mu też podano ilości skonsumowanego piwa zagranicznego pochodzenia przeważnie niemieckiego, w rodzaju Spatenbrau, Kronenbrau i innych, p. Le-Stray podaje: że Paryż przy 4,8 milionach mieszkańców, spożywa w jeden upalny dzień

— z 4 1/2 miliona litrów piwa, a 850 000 metrów sześciennych wody i kilkadziesiąt ton lodu.

Czy możemy sobie wyobrazić objętość takiej masy piwa i wody?

Otóż, gdybyśmy chcieli 4 1/2 milj. litrów piwa umieścić w jednym zbiorniku, to rozmiar zbiornika w formie sześcianu równałyby się objętości pięciopiętrowego domu, albo strona sześcianu musiałaby się równać 16,5 metrom.

Nadając zbiornikowi formę prostopadłością, wysokości wieży Eifel, podstawa jego o kwadratowym przekroju miałaby bok długości 3,75 metrów.

Wreszcie objętość przytoczonej wyżej ilości piwa, równa się objętości wody przypływającej w Sekwanie w ciągu 24 sekund na wysokości Paryża.

A jak się przedstawiają objętości spożytej wody: 850.000 metrów sześciennych.

Taką masę wody dałoby się umieścić w 215.000 wagonach-cysternach o pojemności 4 ton każda. Pociąg złożony z powyższej ilości cystern miałby długość równą odległości Paryża do polsko-sowieckiej granicy.

POKOJE

czyste, wygodne i ciche z wodą bieżącą i telefonami

w Warszawie,
ulica Chmielna Nr. 31

obok Dworca Centralnego

poleca tani

Zarząd
Hotelu Royal.

W kilku wierszach

Pod Landeck (śląsk niem.) wydarzyła się TRAGICZNA KATASTROFA SAMOCHODOWA. Samochód, prowadzony przez panią Gobel, wskutek gwałtownego zahamowania przy spotkaniu się z rowerzystą runął z 20 metrowego nasypu. Wszyscy 3 pasażerowie doznały bardzo poważnych obrażeń. Rowerzysta został przewieziony w stanie groźnym do szpitala.

Do Rygi przybył WAGON SALONOWY SZACHA PERSKIEGO, wykonany w jednej z fabryk szwedzkich, przez terytorjum sowieckie wagon ma być przetransportowany na specjalnej platformie, którą dostarcza Moskwa. Wagon pokryty jest szczerbami brzoźnymi i opieczony plombami szwedzkimi, litewskimi i łotewskimi. O luksusowym jego urządzeniu krąży już całe legendy.

Jesienią rozpoczyna się w Łotwie SERJA PROCESÓW SĄDOWYCH przeciwko b. pułkowiakom. Prokuratorja skierowała już do sądów przeszło 80 spraw, dotyczących 18 b. pułkowników. Większość z oskarżonych stanowią posłowie z frakcji socjal-demokratów.

Agencja Reutersa donosi z Wiednia, iż b. dowódca Heimwehry tyrolskiej Steidle objął ma STANOWISKO POSŁA AUSTRIACKIEGO w RZYMIE na miejsce dr. Rintelena.

Nad Morzem Czarnym ROZSZALAŁA SIĘ NIEZWYKLE SILNA BURZA, tak, że normalna komunikacja między portami Rosji Sowieckiej a portami tureckimi została przerwana. Dotychczas stwierdzono, iż 8 osób postradało życie.

W dalszym ciągu WALKI z NADUŻYCIAMI W HANDLU SOWIECKIM wszczęto w Piati-gorsku (Kaukaz Północny) 89 procesów sądowych. W centrali handlowej w Charkowie (chartorg) wykryto nadużycia, sięgające około 2 milionów rubli. Z pośród 47 kierowników komunistów — 20 wydalono z partji. W fabryce parowozów w Kołomie pod Moskwą wykryto w wydziale zaopatrywania robotników 117 wypadków defraudacji i kradzieży.

Z Szanghaju donoszą, że nieznaną sprawcy spowodowali WYKOLEJENIE POCIĄGU, wiozącego żołnierzy japońskich. Katastrofa miała miejsce na zachód od stacji Ilienpo. Lokomotywa i 4 wagony spadły z nasypu. Liczba ofiar nie jest dotychczas znana, lecz zdaje się być dość duża.

Na ulicach Hajfy (Palestyna) ukazały się plakaty w języku arabskim, opatrzone znakiem swastyki, nawołujące ludność arabską DO BOJKATOWANIA ŻYDÓW. Policja plakaty te usunęła.

Władze mandżurskie nie uwzględniły żądań konsula sowieckiego w Chabarskiej i sowieckiego zarządu kolei wschodnio-chińskiej WYPUSZCZENIA NA WOLNOŚĆ ARZYSTOWANYCH URZĘDNIKÓW SOWIECKICH, oświadcza, że przeprowadzone u nich rewizje usprawiedliwiają w zupełności postępowanie władz mandżurskich.

Żegluga i porty

Dwa duże statki przybędą za kilka dni do Gdyni

(k) Dnia 30 bm. przybędzie do Gdyni statek „Kunneerland“ zafrachtowany przez Polską Agencję Morską (PAM) w Gdyni, który załaduje 5.613 ton szyn do Rio Grande do Sul i Santos. Jestto pierwszy transport tak dużej wielkości, gdyż dotychczasowe ładunki szyn z Gdyni wynosiły najwyżej 3.000 ton.

Z końcem tegomiesiąca oczekiwany jest również japoński statek „Yefuku Maru“ który zabierze z Gdyni przeszło 10.000 ton węgla do Aleksandrii wgl. Port Said. Statki pod flagą japońską zachodzą do nas stosunkowo rzadko, dla tego sfery handlowe z zadowoleniem witają je zawsze w porcie gdyni.

Z życia portów polskich GDYNIA

(z) Wycieczka francuska. Statek francuski „Colombie“ zawinął wczoraj do Gdyni po raz drugi z wycieczką w liczbie 179 osób. Uczestnicy wycieczki zwiedzali okolice miasta i port. Przed wieczorem „Colombie“ ruszył do Kopenhagi.

(z) ss. „Pulski“ odszedł do Sztokholmu i Helsjinki na 7-dniową wycieczkę, zabierając przeszło 300 osób.

(z) Statki ładujące w porcie. Obecnie: ss. City of Bagdad na Daleki Wschód (PAM), ss. Orient do Rio, Santos Buenos Aires (Bergenske) ss. Tezew do Hamburga (żegl. Polska).

w pocz. tygodnia: ss. Roland do portów lewantyjskich (Pol-Levant), ss. Capella do Tallina i Helsjinek (żegl. Polska), ss. Butt do Rotterdamu i Antwerpji (Prowe), ss. Irjen do Antwerpji (żegl. Polska), ss. Chorzów do Rotterdamu (żegl. Polska).

— Statki oczekiwane w porcie: ss. Kjell 27. 8. po węg. PAM, ss. Gudrun 27. 8. po węg. PAM, ss. Sint Philipsland 29. 8. po węg. Bergenske, ss. Sylvia 29. 8. po węg. Bergenske, ss. Poznań ok. 1. 9. po węg. PAM, ss. Valkyrian ok. 3. 9. po węg. PAM, ss. Roland 27. 8. po tow. Bergenske, ms. Gotland 29. 8. z portów Lewantu z tow. Bergenske, ss. Mansuria 29. 8. po tow. do portów śródziemnomorskich, Bergenske, ss. Marjeholm 1. 9. ze Sztokholmu z tow. Berg. ss. Irjen 28. 8. z Antwerpji z tow. Żegl. Pol., ss. Chorzów 28. 8. z Rotterdamu z tow. Żegl. Polska.

GDANSK

(z) Statki oczekiwane. W porcie gdańskim oczekiwane są następujące statki: szwedzki ss „Ternan“ 25. 8. — PAM; duński ss „Jan“ z Kłajpedy 25. 8. — Als, niem. ss „Stolzenteis“ z Hull, 25. 8. — Baltra; szwedzki ss „Bifrost“ 25. 8. z Kopenhagi — Wolf; szwedzki ss. „Walkyrian“ 25. 8. — Artus; szwedzki ss. „Malwoe“ 25. 8. z Goeteborga — Atlantic 27. 8.; szwedzki ss. „Berfil“ z Malmoe, 27. 8. — Atlantic, duński ss. „Lexamerks“ z Kłajpedy 27. 8. — Atlantic; duński ss. „Danja“ z Kopenhagi 25. 8. Bergenske; niem. ss. „Strutsee“ z Kastrub 25. 8. — Bergenske, niem. ss. Bergenske; niem. ss. „Stillesee“ z Holtenu, 25. 8. — Bergenske.

(z) Statki na wejściu. W dniu wczorajszym weszły do portu gdańskiego szwedzki ss „Eck“ z Greaker — pusty dla Atlantic, duński ss. „Klara“ z Kopenhagi pusty, Acotra; niem. ss. „Eschenburg“ z Lubecki z drobnicą, Lencza.

(z) Statki na wyjściu. W dniu wczorajszym wyszły z portu gdańskiego: niem. ss. „M. Petersen“ z ładunkiem drzewa do Londynu — PAM, polski ss. „Cieszyn“ z drobnicą do Rotterdamu — PAM; norw. ss. „Tress“ do Waterford z ładunkiem węgla — Behncke i Sieg; niem. ss. „Raabe“, do Antwerpji, z ładunkiem zboża i drobnicy — Nordd. Lloyd, francuski ss. „Joumiges“ do Ruen z drzewem i drobnicą — Worms; jugosłowiański ss. „Svete Dujce“ do Spalato z węglem Baltra.

(*) Obrót portu gdańskiego. W dniu 23. 8. eksportowano przez port gdański 442 wagony o poj. 8.427 ton węgla;

147 wagonów o poj. 2.622 ton zboża,
169 wagonów o poj. 3.023 ton drzewa;
21 wagonów o poj. 315 ton żelaza;
15 wagonów o poj. 225 ton nafty;
52 wagonów o poj. 7.76 ton drobaicy.

Importowano przez port gdański:

25 wagonów o poj. 504 ton rudy, i 56 wagonów o poj. 414 ton drobnicy.

Kryzys w stoczniach angielskich

(z) Według ostatnich danych statystycznych angielski przemysł budowy okrętów wykazuje dalszy spadek produkcji która za r. 1933 wynosiła zaledwie 133.000 tonn brutto zbudowanych statków. W porównaniu z r. 1913, w którym stocznie angielskie zbudowały statków o łącznej pojemności 1.932.000 tonn brutto, cyfra z 1933 stanowi zaledwie 6.9 proc. tej sumy. Żaden z pozostałych przemysłów angielskich nie ucierpiał tak wiele wskutek kryzysu co stocznie.

Obfity przywóz zboża do Gdańska

Nowe składy w porcie

(z) Wobec bardzo obfitego przywozu zboża polskiego do Gdańska tak koleją, jak i drogą wodną, Rada Portu oddała przejściowo dla magazynowania zboża, na bardzo korzystnych warunkach, szereg składów kejowych używanych normalnie do innych celów.

W ten sposób oddano poszczególnym importerom zboża nad martwą Wisłą skład „Vistula“ I, o powierzchni

ni 5.000 m. qm, starą halę północną o powierzchni 2.600 m. qm, nową halę północną w wolnej strefie IV o powierzchni 5.000 m. kw. część hali II na południowej stronie o powierzchni 3.500 m kw., oraz część rozszerzonych składów C o powierzchni 3.000 m qm na Westerplatte. W razie potrzeby mogą być oddane do dyspozycji importerów zboża dalsze składy.

Sytuacja na gdańskim rynku frachtowym

(z) Pierwsza połowa bm. odznaczała się na gdańskim rynku frachtowym tendencją nieco zniżkową, wynoszącą od 6 d do sh 1/— na std. Przyczyną tej zniżki dopatrywać się należy w przejściowym braku ładunków. Ogólnie panuje na tutejszym rynku frachtowym przekonanie, że miesiąc wrzesień przyniesie w związku z oczekiwanym wzmożonym eksportem z Finlandji i Szwecji, pewne ożywienie, które spowoduje podniesienie się stawek frachtowych do ogólnego poziomu.

Wyjątek w ogólnej sytuacji stanowił jedynie eksport do Anglii. Panowało tu znaczne ożywienie tak, iż musiano podstawić szereg statków rampowych, by uzupełnić statki linjowe.

Przy transportach o wielkości około 600 std. płacono do Londynu sh 28/— za std. na warunkach Baltwood net, do Hull sh 36/— za std. na warunkach Baltwood gross, do Tyne sh 29/—, do Grimsby sh 33/—, do Sharpness za partje 250 std. zapłacono sh 47/6, zaś za przewóz 40 std. do Limerick osiągnięto sh 45/— za std.

Dla orientacji należy nadmienić, że doki drzewne w Hull ciągle jeszcze są przepelnione, wskutek czego statki czekać muszą około 10 dni na wolne miejsce wyładunku.

Do Holandji sytuacja naogół bez zmian. Podaż ładunków w okresie od 1—15 bm. była nieznaczna statki linjowe wystarczały całkowicie.

Do Belgji zafrachtowano pierwsze transporty zboża ze zbiorów tegorocznych po sh 4/— w złocie za 1000 kg, przyczem załadunek nastąpi w końcu bm. względnie w pierwszych dniach września.

Należy wspomnieć o zafrachtowaniu do Francji szwedzkiego statku 1000 std. DBB do Zachodnich Wybrzeży francuskich po sh 28/— w złocie za std.

Zaferowanie ładunków zboża do Danji było nieznaczne, tendencja na frachty utrzymana. Za ładunki przeznaczone do portów niebardziej na północ od Aarhus płacono RMK 4.50 za to., niebardziej na północ od Aalborg RMK 5.—, do Limfjord RMK 5.50 za to.

Przemysł, Handel, Rolnictwo, Rzemiosło, Finanse

Japońskie niebezpieczeństwo

Japonia zalewa rynki światowe taniami towarami

Przemysłowcy i kupcy całego świata biją na alarm przed zalewem rynków światowych wyrobami japońskimi, które, mimo zwiększonych ceł i specjalnych zarządzeń antydumpingowych, konkurują niesłychanie niskimi cenami ze wszystkimi krajami.

Weźmy kilka przykładów. Japońskie rowery sprzedawane są w Anglii po 25 zł., gdy cena rowerów angielskich wynosi ok. 50 zł. za sztukę. Japońskie obuwie z podeszwą gumową może być dostarczane do St. Zjednoczonych po 60 gr. para bez cla, a po ociepleniu nawet sprzedają je o ok. 2 zł. taniej na parze od obuwia amerykańskiego. Samych zabawek zakupiły St. Zjedn. w Japonji w r. 1932 na sumę ok. 4 milj. zł.

Jako charakterystyczny w tym względzie przyrządek może służyć fakt, że podczas zeszłorocznej wystawy chicagowskiej „100-lecie techniki i postępu“, mającej symbolem zjednoczenia i rozwój współczesny St. Zjednoczonych Ameryki, sprzedawane były różne drobiazgi i pamiątki z wystawy,

które opatrzone były skromnym, ale wymownym napisem „Made in Japan“!

W ciągu ostatnich dwóch lat eksport japoński wzrósł nadzwyczajnie. Wzrost ten w procentach przedstawia się jak następuje: do W. Brytanji — o 60 proc., do Egiptu o 150 proc., do Australji o 190 proc., do Indji Brytyjskich o 150 proc., do Francji o 140 proc., do St. Zjedn. o 16 proc., do Centralnej i Południowej Ameryki o 250 proc.

Największą pozycję w japońskim eksporcie (w styczniu r. b.) stanowią towary bawełniane — 28.808.000 jen, jedwab surowy 21.474.000 jen, wyroby jedwabne — 11.429.000 jen.

50 proc. eksportu japońskiego stanowiącego wytwór pracy ręcznej — oto klucz do zrozumienia powodzenia dumpingu japońskiego.

Poza artykułami eksportowymi, wyrobianymi w wielkich zakładach przemysłowych lub ręcznie w warsztatach, olbrzymia część artykułów, przeznaczonych na ks-

B. minister Zarzycki na „Darze Pomorza“ i na ss. „Colombie“

Wczoraj wieczorem opuścił Gdynię, udając się do Warszawy b. minister Przemysłu i Handlu generał dr. Zarzycki wraz z małżonką.

Generał Zarzycki przybył jak donosiliśmy do Gdyni na parudniowy pobyt celem wzięcia udziału w uroczystości poświęcenia I. osiedla marynarzy na Witominie. Korzystając z pobytu w Gdyni Generał zwiedził dokładnie tak dobrze znany mu i pod rządami jego tak intensywnie rozbudowywany port gdyni, żywo interesując się jego nowymi zdobyczami.

W czwartek rano Generał Zarzycki w towarzystwie dyrektora Departamentu Morskiego inż. Młodzeńskiego przybył na statek szkolny „Dar Pomorza“ mający wyruszyć w początkach września w podróż naokoło świata.

Wizyta miała na celu zbadania gotowości i sprawności okrętu. W tym celu „Dar Pomorza“ o godz. 8.30 wyszedł pod żaglami z portu i odbył parugodzinny podróż po zatoce i morzu o godz. 16.30 powrócił zpowrotem do portu.

Krótką próbną podróż wykazała pełną gotowość do 11 miesięcznej podróży, oczekującej „Dar Pomorza“.

Po południu generał Zarzycki wraz z otoczeniem przybył na pokład wielkiego francuskiego statku turystycznego „Colombie“, który w drodze powrotnej z Helsingforsu do brzegów Francji zawinął ponownie do portu gdyni.

Wczoraj b. Minister Zarzycki opuścił Gdynię.

Zatonienie okrętu sowieckiego

(z) Z Madrytu donoszą, że sowiecki okręt „Orisahevol“ który służył do przewozu nafty dnia 21 bm. zatonął w pobliżu przylądka Villano. Po opuszczeniu portu w Coruna wysoka fala rzuciła okręt na skały przybrzeżne. Okręt zatonął w ciągu kilkunastu minut. Znajdujących się na okręcie 45 marynarzy udało się uratować.

port, jest wytworem przemysłu chałupniczego. W miastach i po wsiach japońskich mężczyźni, kobiety i dzieci pracują w domu pod nadzorem specjalistów, wyrabiając takie rzeczy, jak parasolki, zabawki, porcelany wszelkiego rodzaju, artykuły ze słomy, artykuły jubilerskie i porcelanowe.

Tania robocizna, znikome koszty urządzeń warsztatowych, warsztaty „familijne“, przemysł domowy — oto, obok innych czynników, powody, dla których Japonia może zalewać świat swemi taniami wyrobami. Wśród innych czynników powodzenia, jednym z najważniejszych jest niska stopa życiowa robotników i chłopów japońskich przy niskich stosunkowo cenach artykułów pierwszej potrzeby.

Taniość towarów japońskich nie jest wyłącznie przyczyną zdobycia przez Japonię obcych rynków. Wechodzi tu również w grę niesłychanie ważna okoliczność, a mianowicie olbrzymie zapotrzebowanie Japonji na surowce w tych krajach, które są jednocześnie jej odbiorcami. Tak więc Japonja zakupuje bawełnę w Indjach, wełnę w Południowej Afryce i w Australji, drzewo w Kanadzie, gumę, trzcinę cukrową i oleje mineralne w Indjach Wschodnich, skóry w Argentynie, całturę w Chile itd. Wszystkie te państwa z wielką ostrożnością stosują antydumpingowe zarządzenia, obawiając się utraty takiego klienta, jakim jest Japonja.

W ten sposób to małe a potężne państwo wyspiarskie trzyma w szachu rynku zagraniczne, które w obawie przed utratą rynku japońskiego jako odbiorcy surowców, muszą tolerować groźną konkurencję japońskich towarów, tem większą, jak zaznaczyliśmy, że z ich taniością nie może rywalizować żaden kraj. M. D.

Przy cierpieniach hemoroidalnych, objawach obrzęku wątroby, obturacji, popękaniach kiłki grubej, owrodozeniu, parciu na moc, bólu w krzyżu, ucisku w piersiach, niepokoju serca, zawrotach głowy, stosowanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka - Józefa sprawia zawsze przyjemną ulgę, a niekiedy i zupełne wyleczenie. Zalecana przez lekarzy.

Zalecenia międzynarodowego doradczego komitetu zbożowego

Międzynarodowy doradczy komitet zbożowy zakończył w Londynie swoje obrady, przyjmując raport, formułujący zalecenia, które komitet przedłożył ma zainteresowanym rządów do aprobaty.

Raport ten przewiduje, aby międzynarodowe porozumienie zbożowe, które wygasa 31 lipca 1935 roku, uległo przedłużeniu na okres dalszych trzech lat aż do 31 lipca 1938 r. Raport stwierdza, że w chwili obecnej niemożliwe jest jeszcze dokonanie podziału kontyngentów pomiędzy państwa, eksportujące pszenicę, na rok zbożowy 1934-35, albowiem widoki żniw nie są jeszcze dość wyraźne. Raport proponuje komitetowi odłożenie rozdziału kontyngentów aż do następnego zebrania się komitetu, które ma się odbyć w listopadzie w Rzymie. Raport zaleca komitetowi przyjęcie zasady podziału kontyngentów rocznych na sezonowe okresy kwartalne, z tem jednak zastrzeżeniem, aby kontyngenty kwartalne nie były ujęte w sztywne ramy, lecz tylko,

aby w razie niemożności wykonania kontyngentu, przewidzianego w jednym kwartale, pozostałość mogła być dodana do kontyngentu w następnym kwartale i wyeksportowana wówczas. Raport zaleca również, aby z ogólnej ilości pszenicy, przewidzianej dla eksportu w roku zbożowym 1934-35 — 5 procent uległo wydzielaniu z kontyngentów i pozostało do dyspozycji biura komitetu międzynarodowego, któremu nadane zostałoby dyskrecjonalne prawo przydziału z tych 5 procent dodatkowych kontyngentów tym krajom, których eksport wykracza poza wyznaczone im ramy kontyngentowe. Co się tyczy redukcji zasiewów, raport nie przewiduje redukcji powszechnej i, przyjmując tylko do wiadomości przeprowadzone już przez Amerykę zmniejszenie zasiewów, zaleca innym krajom, produkującym pszenicę, jedynie utrzymanie zasiewów na obecnym poziomie i niepowiększanie ich.

Sydzień w radjo

Opieka radja nad Polakami zagranicą

Światowy Zjazd Polaków z zagranicy, który odbywał się ostatnio w Warszawie, zwrócił w sposób zdecydowany uwagę na radjo jako na czynnik łączności emigracji z krajem ojczystym. Radjo bowiem dla całej rzeszy polskich emigrantów, rozrzuconych po wszystkich krajach Europy i kontynentów zamorskich, jest najprostszym środkiem nieustannego kontaktu z żywymi źródłami kultury polskiej. Wśród najważniejszych czynników, które bronią przed wynarodowieniem, a więc wśród książki polskiej i polskiej prasy, postawione zostało radjo jako trzeci element nowoczesnej opieki nad rodakami na obczyźnie.

Komisja Kulturalno-Oświatowa II-go Zjazdu Polaków z zagranicy opinje swe w sprawie pożytku radja dla celów opieki nad zachowaniem naszego narodowego stanu posiadania w krajach emigracji, sformułowała w całym szeregu wniosków, z których treścią winni zapoznać się wszyscy interesujący się tym ważnym problemem państwowym. „Książka polska, prasa polska i polska audycja radjowa — czytamy we wniosku — winny stanowić element stałego uczestnictwa rzeszy polskich zagran. w życiu kulturalnym i umysłowym narodu i winny być codziennym łącznikiem z Macierzą”.

Uchwały te wysuwają na pierwszy plan znaczenie Polskiego Radja w dziedzinie opieki nad naszą emigracją poza granicami Państwa. W tych częściach Europy, gdzie Raszyn jest dobrze odbierany, wszelkie trudności odpadają same przez się. Chodziło by tylko o to, aby wśród emigracji naszej propagować potrzebę posiadania w każdej rodzinie emigranckiej dobrego odbiornika i zachęcać wszystkich do słuchania polskich audycji. Cały jednak szereg delegatów, którzy przybyli na Zjazd, zwraca uwagę, że są kraje, gdzie stacyj polskich można słuchać na średnim odbiorniku tylko z największą trudnością i przy sprzyjających warunkach. Na to oczywiście trudno poradzić. Polskie Radjo czyniło i czyni bardzo duże wysiłki na terenie międzynarodowym, aby uzyskać dla najsilniejszej naszej scacji, dla Raszyna, taką falę, któraby dawała maksimum pewności, że będzie dobrze odbierana we wszystkich krajach ważnych dla Polski ze stanowiska propagandowego. Wielką jednak losę silnych stacyj nadawczych, pracujących na falach zbliżonych do raszyńskich, poważnie paraliżuje te wielkie wysiłki, czego byliśmy świadkami nawet ostatnio w Polsce, gdzie odbiór radjowy był poważnie zagrożony przez t. zw. interferencje. Obecnie sytuacja jest już o wiele lepsza i należy przypuszczać, że uda się w tej dziedzinie osiągnąć Polskiemu Radju dalszą wybitną poprawę.

Sytuacja zupełnie zmienia się, gdy chodzi o obsłużenie przy pomocy radja naszej emigracji zamorskiej, specjalnie zaś Polaków w Stanach Zjednoczonych i Polaków w Brazylii. Nawet najsilniejszy Raszyn i najlepsza dla niego fala nic tu nie pomoże. Do obu Ameryk można nadawać audycje radjowe tylko przy pomocy fal krótkich, nadawanych za pośrednictwem anten kierunkowych.

Wprawdzie Polskie Radjo omija dziś szczęśliwie te trudności organizując sporadycznie specjalne audycje dla Ameryki Północnej, które drogą kablową transmitowane były z Warszawy do Anglii, stamtąd zaś przekazywane były przy pomocy krótkofalowego nadajnika na stacje National Broadcasting Company, słuchane w całej Ameryce. Tą metodą nadano do Ameryki przemó-

wienia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, nabożeństwo z Jasnej Góry i inne.

Z chwilą, gdy Światowy Związek Polaków wyraził życzenie regularnego i codziennego dostarczania środowiskom emigranckim polskich audycyj radjowych, sprawa weszła na inne tory. Z inicjatywy Prezesa Polskiego Związku Krótkofalowców inż. Karaffy-Kreuterkrafta do pracy utrzymania łączności z Polonią zagraniczną stanęli wszyscy radioamatorzy krótkofalowcy. Przy pomocy takich aparatów krótkofalowych amatorzy ci nawiązała stałą łączność ze skupieniami polskimi na obczyźnie, stając się czynnikiem trwałego i ustawicznego kontaktu emigracji z Ojczyzną.

Polski Związek Krótkofalowców zamie-

rza stworzyć w najbliższym czasie kluby krótkofalowców wśród polskiej emigracji zagranicą. Zadaniem tych klubów będzie zjednoczenie wszystkich krótkofalowców wśród emigracji polskiej, szerzenie propagandy krótkofalarstwa wśród miejscowej kolonii polskiej, oraz budowa nowych amatorskich stacyj krótkofalowych. W ten sposób ruch ten niezmiernie pożyteczny z punktu widzenia pracy państwowej wewnątrz kraju (podniesienie kultury technicznej, szkolenie pracowników obrony kraju), staje się również pierwszorzędnym czynnikiem w utrzymaniu stałej łączności wychodźstwa naszego z Macierzą i przyczynia się do wzmocnienia serdecznych węzłów między Polakami na całym świecie.

„Dzidzi”

Operetka Roberta Stolza

Są ludzie, którzy fizycznie nie znoszą skwaru lata i marzą o nadejściu zimy, a z nią nieskalanej bieli śniegu i ulubionych sportów zimowych. Dla tych wielbicieli wszystkiego, co ma związek z zimą nadane będzie dnia 28 bm. o godz. 20.12 wesoła audycja operetkowa nosząca figlarny tytuł „Dzidzi”. Nie będzie to historia żadnego niemowlęcia, przeciwnie. Dzidzi — to imię filuternej panienki, która sprytem i dowcipem zdobywa serce ukochanego. A że dzieje się to w miejscowości górzkiej, w porze zimowej, nie więc dziwnego że słyhać będzie skrzyknięcie nart na śniegu i wesołe dzwoneczki sań. Trzeci akt dzieła będzie na korytarzu wagonu sypialnego, i nie wątpliwie stanowić będzie doskonale tło do komicznych sytuacji.

Gdy dodamy, że muzykę do tej wesołej operetki skomponował znany kompozytor, Robert Stolz, jasnym będzie, że liczne rzesze wielbicieli operetek spędzą wieczór 28 sierpnia z przyjemnością przy swych aparatach.

Główną parę amantów, Dzidzi i jej narzeczonego odtworzą ulubienicy słuchaczy — p. Anjela Szlemińska i Aleksander Wasiel w otoczeniu niemniej wybitnych artystów w rolach dalszych.

Festival salzburski w Polskim Radjo

Dnia 5 września o godz. 20 transmituje się głośno warszawska koncert z festiwalu w Salzburgu w wykonaniu orkiestry Filharmonji wiedeńskiej pod dyrekcją Artura Toscaniniego. Transmisja ta zasługuje ze wszelkich miar na szczególną uwagę. Już samo nazwisko Toscaniniego ma w sobie moc niezwykłą, jako nazwisko jednego z największych, lub może nawet największego dyrygenta doby obecnej.

Arturo Toscanini, urodzony w roku 1867 w Italji, w Parmie, zaczął swą karierę w r. 1886 w Rio de Janeiro. Następnie powrócił do swej italskiej ojczyzny, do Turynu i do medjołańskiej Scali. Dziesięć lat później działał jako kapelmistrz w największej operze na świecie, w Metropolitan w Nowym Yorku, by po wojnie powrócić znowu do Scali w Medjołanie. Stamtąd jeździł po całym świecie z gościnnymi występami, już to z własnym zespołem medjołańskim, już to jako dyrygent miejscowych orkiestr. Każdy jego występ należał na całym świecie do najważniejszych wydarzeń muzycznych sezonu. Nic w tym dziwnego, bo Toscanini jest niezrównanym interpretatorem wszystkich utworów, których wykonania się podejmuje. Ta szczególna sztuka interpretacji polega na genialnej intuicji Toscaniniego, który zdaje się w sposób wręcz nieprawdopodobny wczuwać w intencje kompozytora

Toscanini przy dyrygowaniu zapomina o sobie samym, niema i nie chce mieć własnych zapartywań i intencji. Istnieje tylko dzieło danego kompozytora, służba wprost ascetyczna dla dzieła, najgłębsze wnikięcie w wolę kompozytora. Głęboka powaga, absolutny obiektywizm i najwyższy pietyzm dla muzyki z zupełnym pominięciem własnej osoby — oto cechy Toscaniniego.

Przytem jest Toscanini świetnym kierownikiem orkiestry, potrafi z niej wydobyć najpiękniejsze brzmienia przy niezwyklej sprawności technicznej oraz — co najważniejsze — przełać w nią swoją własną duszę, swoje intencje muzyczne.

To też wzywają Toscaniniego jako dyrygenta do prowadzenia największych uroczystości muzycznych. Od kilku lat dyryguje na festiwalach w Bayreuth i Salzburgu, na tych wielkich, letnich świętach muzycznych.

Programy, które Toscanini układa, stoją zawsze na bardzo wysokim poziomie. Tym razem obejmuje program III-ą symfonię Brahmsa, dla nas szczególnie interesującą, bo rzadko u nas grywaną. A warto poznać Brahmsa, tego wielkiego a zarazem typowo niemieckiego mistrza drugiej połowy XIX wieku, tego klasyka w dobie romantyzmu.

Nowy sezon Polskiego Radja

Z dniem 2 września Polskie Radjo rozpoczyna nowy sezon programowy, który trwać będzie do dnia 1 marca 1935 r. Jako instytucja artystyczna w swej działalności programowej Polskie Radjo zmienia zasadniczo układ swoich programów trzy razy do roku.

Nowy program przewiduje podział dnia na trzy odcinki. Audycja poranna trwać będzie od godz. 6.45 do 8.00, południowa od 11.57 do 13.30 popołudniowo-wieczorna zaś od 15.30 do 23.30. W ramach tych odcinków stara się Polskie Radjo w miarę możliwości zaspokoić potrzeby zarówno mieszkańców wiei jak i miast, oraz uwzględnić godziny pracy poszczególnych grup spo-

cznych, nie zapominając również o tych, którzy są zmuszeni do pracy zarobkowej.

Poza tem w pewne dni tygodnia program radjowy będzie przedłużony, a mianowicie: we czwartek do godz. 13.45, gdyż w dniu tym radjo transmitować będzie z Filharmonji Warszawskiej poranek szkolny, w sobotę zaś stacje radjowe będą czynne aż do godz. 1.00 w nocy, ze względu na przedłużenie muzyki tanecznej. Program niedzielny trwać będzie 14 i pół godzin, program w dzień powszedni 10 godzin 45 min. Tylko w czwartki i w soboty, program radjowy trwać będzie 11 godzin, względnie 12 godzin 15 min.

Odczyty i feljetyony radjowe

W KUJAWSKIEJ CZĘSTOCHOWIE.

Na Kujawach leży miejscowość Markowice, zwyczajna sobie wieś kościelna jak wiele innych. Zwyczajna — a może i nie. W klasztorze markowickim znajduje się cudowna figura Matki Boskiej, do której szczególny kult żywi lud kujawski. O dziejach tej pobożnej pamiątki, która od XVII wieku patronuje uroczemu krajowi, opowie w niedzielę dnia 26 bm. o godz. 13.45 mgr. Stanisław Waszak z Poznania.

W GROBOWCU TUT ANKH AMUNA.

Od dwunastu lat grobowiec faraona egipskiego odkryty w Dolinie Królów pod Luksorem, nie przestaje zajmować opinii publicznej świata. Nawet więcej. Coraz bardziej rośnie tajemnicza legenda, która oplata grobowiec straszniemi wieściami o przekleństwie, które ciąży na jego odkrywcach. Pomijając tę legendę, p. Roman Fajans w feljetonie radjowym jaki odbędzie się w poniedziałek, dnia 27 bm. o godz. 20.02, zajmie się opisem skarbow znalezionych w grobowcu. Żywy i interesujący feljeton, powinien znaleźć wielu słuchaczy, zwłaszcza tych, którzy interesują się tematami egzotycznymi.

JEDEN DZIEŃ NA WSI.

Czy na wsi może być przyjemnie? Pytanie to nie jest znowu tak bez sensu, gdy wszędzie nasze uzdrowiska i letniska pod wpływem żądań publiczności upodabniają się do wielkich miast. O tem co się robi na wsi w ciągu jednego dnia, opowie słuchaczom radjowym p. Józefa Gażyńska w piątek dnia 31 bm. o godz. 22.

POWSTANIE TEORJI RASIZMU.

Wiele się dziś mówi, czyta i pisze o teorii rasizmu, którą można krótko wyjaśnić w ten sposób, że jest to pogląd uznający wyższość cywilizacyjną, kulturalną i polityczną jednej rasy ludzkiej nad drugą. Docent Uniwersytetu Warszawskiego dr. Eugenja Stołyhowa w swym odczycie radjowym, który wygłoszony będzie w czwartek dnia 30 sierpnia o godz. 22.05, przedstawi słuchaczom garść faktów historycznych, wyjaśniających, jak w umysłach pierwszych zwolenników tej teorii np. W. Edwardsa Klemm'a, hr. Artura de Gobineau Laponge i innych kształtowała się ona i jak była początkowo używana do uzasadnienia podbojów europejskich w koloniach, zanim doszła do znaczenia teorii politycznej w Europie. Bardzo ciekawy odczyt wart jest wysłuchania, a może nawet i dyskusji po audycji radjowej.

„ALEKSANDER — CHOĆ NA WANDER”.

Niedziela 26 sierpnia jest dniem imienin tak licznych w Polsce Aleksandrów, Olesiów i Oleniek. Na cześć wszystkich tych solenizantów 67-ma „Wesola Lwowska Fala” nada tego dnia bardzo urozmaicony program pt. „Aleksander, choć na wander”, w skład którego wchodzi szereg urozmaicony program pt. „Aleksander, choć na wander” w skład którego wchodzi szereg aktualnych skeczów i piosenek. Nie — lwowianie nie znają słowa „wander”. Otóż słowo to w gwarze lwowskiej oznacza wesołą przechadzkę, lumpkę. Na tą właśnie lumpkę zaprasza Olesiów Wesola Lwowska Fala.

Teatr wyobraźni

Wiśniowy sad — Czechowa

Radjowy Teatr Wyobraźni przyniesie słuchaczom we czwartek dnia 30 bm. o godz. 18.15 piętna słuchowisko p. t. „Sad wiśniowy” według znanej sztuki rosyjskiego pisarza Antoniego Czechowa.

Antoni Pawłowicz-Czechow, zmarły w roku 1904, jest znanym na całym świecie mistrzem krótkiej, niezwykle plastycznej w swej wzięłości noweli. Mimo powodzenia w tym rodzaju literackim, Czechow pod koniec życia przerzucił się na pole dramatu, poświęcając cały swój talent scenie. Z jego najznakomitszych utworów: „Mewa”, „Trzy siostry”, „Wuj Wania” i „Sad wiśniowy” usłyszą polscy radjosluchacze ten ostatni w znakomitej interpretacji najlepszych artystów scen stołecznych. Sztukę cechuje właściwy Czechowi humor, wpływający z obserwacji ujemnych stron życia w środowisku prowincjonalnej martwoży.

Podręcznik o zachowaniu się przed mikrofonem

Towarzystwo radjofonijne w Nowym Jorku sporządziło podręcznik zachowania się przed mikrofonem. W podręczniku tym każdy występujący przed mikrofonem radjowym znajduje rady i sposoby dotyczące posługiwania się nim, jak też podaj słowniki wyrażań, słów i przenośni, które mogą obrazie uszy pewnej kategorii radjosluchaczy, jak naprzykład osoby pobożne i wstydlive.

Tysiące powodzian cierpi głód
Pamiętaj o nich!

Źródła wiary ludu polskiego

26 sierpnia dzień N. Marji Panny Jasnogórskiej

Z pośród miejsc łaskami słynących, w któ-
rych N. Marja Panna okazuje ludziom specjal-
ne swą dobroć i miłosierdzie, niewątpliwie
na pierwszym stoi miejscu Częstochowa. Już
przed pół wieku minęło, jak N. Marji Pannie
Częstochowskiej oddają chwałę wielcy i mali,
królowie i magnaci, rycerze i szlachta, mie-
szczanie i wieśniacy, słowem naród cały.

Mało jest zaiste na świecie wizerunków
Bogarodzicy, z którymi łączyłaby się tak daw-
na i święta tradycja, jak z obrazem Jasnogór-
skim. Według tej tradycji, wizerunek Matki
Boskiej, który w Polece jest od wieków przed
miotem powszechnego kultu — namalowany zo-
stał na desce z cedru libańskiego przez św.
Łukasza, ewangelistę, sama zaś pochodzić ma
ze stołu, który sam Chrystus przy pomocy
św. Józefa sporządził w Nazarecie.

Nie też dziwnego, że kult tego wizerunku
Matki Boskiej jest w Polsce powszechny, a
Częstochowa niejednokrotnie, jako źródło
wiary ludu naszego, w historii ważniejszą od-
grywała rolę. W dobie naszej niewoli polity-
cznej, świątynia Jasnogórka i cudami słyną-
cy obraz Bogarodzicy, to były żywe symbole
i węzły jedności narodu polskiego. Do stóp
Matki Boskiej Częstochowskiej biegły rzesze
pielgrzymów z całej Polski, bez względu na
kordony graniczne. Na dorocznych odpustach
w Częstochowie, widzieliśmy rok rocznie całą
Polskę ludową, rodaków ze wszystkich dziel-
nie.

Z zamętu burzy dziejowej, jaką była woj-
na światowa, klasztor Jasnogórski wyszedł zwy-
cięsko. Nawet Niemcy uszanowali tę świętość
narodu polskiego. Kiedy zaś doczekaliśmy się
radosnego momentu powstania Polski niepod-
ległej, cudowny obraz Matki Boskiej Często-
chowskiej opromieniony został nowym bla-
skiem, gdyż za aprobatą Ojca św., ukorono-
wany został jako wizerunek Królowej Korony
Polskiej.

Powrót uczestników wycieczek

ze Strasburga, Lille, Paryża, Brukseli, Holandji

Administracja wycieczek Rady Porozumie-
wawczej Związków Polskich we Francji poda-
je do wiadomości wszystkich uczestników wy-
cieczek ze Strasburga, Lille, Paryża, Brukseli i
Holandji, że wyjazd nastąpi w dniu 28 bm. z
Warszawy. Należy więc, by wszyscy zasto-
sowali się do następujących instrukcyj:

Zbiórka wszystkich uczestników na dworcu
w Warszawie od Al. Jerozolimskich w dniu 28
sierpnia o godz. 6 wieczorem.

Z Warszawy wyjadą dwa pociągi specjalne:
pierwszy do Lille via Bruksela, który zabierze
podróżnych do Lille, Brukseli i Holandji. —
Drugi pociąg przeznaczony jest dla podróż-
nych z Warszawy do Paryża i Liege.

Podróżni, udający się w kierunku Stras-
burga, będą mieć specjalnie rezerwowane wa-

Kłótnie strzeleckie

Strzelcy frontem do szkoły polskiej

Rozpoczął się nowy rok szkolny. Rzesza
dzieci i młodzieży ze wsi, miasteczka i miast
spiesz do szkoły. A na spotkanie tej rzeszy
wychodzą strzelcy, budowniczy nowej Polski.

W szkole wita dzieci nauczyciel strzelec,
poza szkołą strzelcy nad działwą opiekę roz-
ciągają. Bo przecież nasza praca w oddzia-
łach i świetlicach jest nieczym innym, jak
przedłużeniem działalności szkolnej. Często
właśnie lokale szkolne, to właśnie nasze loka-

le zebrań świetlicowych i prac organizacyj-
nych.

Zatem hasłem strzeleckim, którym wita-
my nowy rok szkolny, jest: „Strzelcy, fron-
tem do szkoły polskiej!”

Wraz z rozpoczęciem pracy w szkole, oży-
wia się i w oddziałach Z. S., a w szcze-
gólności świetlicach. Czynnikiem, któ-
ry pobudza i opiekuje się pracą w świetlicach,
jest najczęściej ten sam nauczyciel, który dźwi-
ga ciężar wychowania i wykształcenia mło-
dzieży szkolnej. Praca wychowawcza w szko-
le i praca społeczna nauczyciela poza szkołą
to podwaliny, na których zasadzać się musi
budowa pomyślności Polski.

Strzelcy szczerze doceniają wielkość i wartość tego
wysiłku nauczycielstwa. Pragniemy też i mu-
simy współdziałać w ich pracy wychowaw-
czej, a okazji ku temu jest moc. Z drugiej
znowu strony pragniemy, aby ideowy element
nauczycielski znalazł się bez reszty w szere-
gach strzeleckich jako naturalna nasza kadra
wychowawcza, bowiem nasza działalność wy-
chowawcza jest przedłużeniem wysiłków wycho-
wawczych szkoły.

I jeszcze jedno. Rok rocznie znaczny pro-
cent młodzieży opuszcza ławę szkoły elemen-
tarnej i średniej. Ogromna większość pozos-
ta w domu. Obowiązkiem naszym jest
właśnie tych absolwentów wciągnąć do szere-
gów strzeleckich i zaopiekować się nimi w na-
szych świetlicach.

Wreszcie szczególną opieką otoczyć musi-
my naszych młodocianych strzelców, nasze
„Orleńskie”, których sporo mamy w naszym
Okręgu. Oto nasze myśli i zadania wobec
nowego roku szkolnego.

Stawior.

Kwestia sprzedaży znaczków POS domaga się uregulowania

Ambicją każdego z nas jest zdobycie Pań-
stwowej Oznaki Sportowej, czy też Oznaki
Strzeleckiej. Nieraz można obserwować jak
leciwy już jegomość ładuje cegły do plecaka,
by wystartować na kilkukilometrowy marsz.
I nie jedną kroplę potu uрониł nim sforsował
wyznaczoną trasę.

A jakże nieraz z zaparciem samego siebie tre-
nował wczesnym rankiem skoki w dół, czy
wzwyż nim udał się do swych codziennych
zajęć. Przyszedł dzień, w którym swoje dą-
żenie zrealizował — zdobył POS.

Kiedy wreszcie upragniony znaczek POS-u
chciał przypiąć do swej marynarki nastąpiło
rozczarowanie, bo znaczek ten można nabyć w
składzie bez okazania dowodu, że ma się pra-
wo nosić. Czyli nosić go może każdy kto pod-
dał się próbie zdobycia Państwowej Oznaki
Strzeleckiej, czy też nie. Ież to razy spotka-
ła się na ulicy chłopca ze szkoły powszechnej,
który na swym mundurku nosi oznakę w za-
leżności od tego jaka mu się podobała: bron-
zowa, srebrna lub też złota.

Czy tu w całej pełni nie została wypaso-
ra myśl twórców POS-u? Ci bowiem w myśli
znanej maksymy „W zdrowym ciele zdrowy
duch” dążyli do wzmocnienia tężyzny fizycz-
nej społeczeństwa przez stworzenie POS-u.
Jest nieomal rzeczą pewną, że bezwzględnie
większa część społeczeństwa będzie się gar-
nęła do zdobycia POS-u, kiedy sprawa sprze-
dazy znaczków będzie uregulowana w ten spo-
sób, że będą ją wydawały tylko Komendy
Wychowania Fizycznego, lub też będzie sprze-
dawana w handlu za okazaniem odpowiednio-
go dowodu.

Wprawdzie sam znaczek jest może pod-
rzedną sprawą, bo sprawdzianem jest iluś
zapisanych do „Próby”, ale jeżeli został stwo-
rzony znaczek, to nosić powinien go tylko ten
kto jest do tego uprawniony.

Podobnie należałoby uregulować sprawę
Oznaki Strzeleckiej, czy też znaczka strze-
leckiego, by nabywać je było można w pe-
dobny sposób. Wtedy noszenie znaczka stanie
się pewnym zaszczytem. G. W.

Do 1938 roku ma być przedłużone porozumienie zbożowe

Z Londynu donoszą Międzynarodowy dorad-
czy komitet zbożowy zakończył onegdaj
swoje obrady przyjmując raport formułu-
jący zalecenia, które przedłożone być mają za
interesowanym rządom do aprobaty. M. in. ra-
port przewiduje, aby międzynarodowe porozu-
mienie zbożowe, wygasające dnia 31 lipca 1935
r. uległo przedłużeniu na okres dalszych 3 lat
aż do dnia 31 lipca 1938 r.

Wyniki konkursu na wykonanie afisza turystycznego pt. „Gdynia”

Wydział turystyczny Min. Komunikacji
rozpisał konkurs na wykonanie afisza pt.
„Gdynia”. Dnia 22 bm. odbyło się w Warsza-
wie posiedzenie jury konkursowego, w skład
którego weszli: nac. wydz. turyst. St. Pod-
worski, prof. W. Jastrzębowski, prof. A. Bo-
jemski, red. B. T. Lepecki, konsul Wyszyński,
M. Piwoński i inż. Kodełski, oraz w charakte-
rze ekspertów kpt. Lasen i p. Piotrowski.

Pierwszą nagrodę w kwocie 700 zł. przy-
znano za pracę wykonaną wspólnie przez pp.
Janusza Alchimowicza i Stanisława Kostełec-
kiego druga w wysokości 500 zł przypadła w
udziale p. Bolesławowi Surallo, trzecia (300 zł)
p. Pawłowi Gronowskiemu. Ponadto wyróż-
nione zostały i nagrodzone prace pp. Trep-
kowskiego oraz Żuławskiego.

Wylosowane bony Funduszu Inwestycyjnego

W dniu 23 sierpnia 1934 r. wylosowane zo-
stały do umorzenia Bony Funduszu Inwestycy-
jnego, oznaczone NN, 34855, 29854, 6250, 10523,
2691, 21205, 39351 we wszystkich dziesięciu se-
riach, wypuszczonych na podstawie rozporzą-
dzenia ministra skarbu z dnia 10 listopada 1933
roku (Dz. U. R. P. Nr. 89 poz. 694).

Wylosowane Bony wykupywane są przez
kasy urzędów skarbowych po zł. 100 za bon
25-złotowy.

Ilość pojazdów mechanicz- nych w dniu 1 lipca

Min. Komunikacji opublikowało statystykę
pojazdów mechanicznych w Polsce, z której
wynika, że w dniu 1 lipca rb. ogólna ilość po-
jazdów mechanicznych wynosiła 35.258.

W tej sumie mieści się 14.151 samochodów
osobowych, 4.835 dorożek samochodowych, 1663
autobusy, 5.132 samochody ciężarowe, 8.546
motocykli, oraz 931 innych pojazdów me-
chanicznych. Największą ilość pojazdów za-
rejestrowano w Warszawie, a mianowicie
7687, najmniejszą zaś w woj. poleskim —
232. W Warszawie jeden pojazd mechanicz-
ny wypadł na 155 mieszkańców, w woj. zaś
poleskim na 5.040 osób.

Krwawa robota agitatorów socialistycznych

W Grudziądzu połała się krew robotnicza. A-
waturę wywołał przywódca z pod znaku PPS.

Krwaw bojówka miała przebieg następujący:
W czwartek, dnia 23 b. m. rano stanął od-
dział opon fabryki „Pepege” pod wpływem agit-
atorów socialistycznych, którzy zmusili ludzi
do strajku. Rej wśród nich wodził niejaki Somiń-
ski. Robotnicy pragnący pracować, z prezesem
Z. Z. na terenie Pepege Baranowskim chwyci-
li przywódcę strajkujących, Somińskiego, pod
pachę i wyprowadzili za bramę fabryczną, nie
mu nie czyniąc. Wtedy praca w fabryce ruszyła.

W tym czasie inny przywódca socialistyczny,
niejaki Pankowski, jeździł rowerem po mieście,
zwolując strajkujących i wysyłając ich pod bra-
mę fabryki. Pod murami fabryki od ul. Broniśla-
wa Pierackiego zebrała się grupa przeszło 100
osób strajkujących, w czem około 80 kobiet i
30 mężczyzn. Rej wśród nich wodził niejaki Raf
i Wassarek.

Kiedy o godz. 14,00 nastąpiła zmiana szychty
i robotnicy mieli wychodzić z fabryki, współ-
pracujący z socialistami portjer fabryczny Wal-
kowski i prowodyr socialistyczny Kankowski wy-
puścili z fabryki tylko pierwszą piątkę robotni-
ków. Byli to prezes Z. Z. „Pepege” Baranow-
ski, Polkowski, Orzechowski i dwóch innych.

Tłum przepuszczał ich wąskim przesmykiem.
Wtem socjalista Raf uderzył butelką od piwa
Baranowskiego w głowę między oczy. Był to u-
mówiony sygnał do wszczęcia ogólnej bójki.
Tłum strajkujących napadł na piątkę ludzi, powra-
cających z pracy, bijąc ich i znęcając się nad
nimi. Baranowski, od uderzenia butelką oszłomi-
miony upadł na ziemię. Mimo to znęcano się nad
bezbронnym, kopiąc nogami. Socjaliści byli uzbro-
jeni w żelazne łomy i sztangi, których im do-
stańczył z fabryki Kankowski. Zawezwano poli-
cję, która zajęła się poturbowanymi. Baranow-
skiego odniesiono do biur Zakładów Ceramiez-
nych, a stąd przetransportowano do Szpitala
Miejskiego, a po nałożeniu opatrunków do domu
prywatnego, gdzie otoczył go opieką lekarską ra-
dny miejski Dr. Urbański. Inni mają ciężte rany
głowy, żądane nożami, i ogólne potłuczenia od że-
laznych łomów i kijów.

Tak więc połała się w Grudziądzu krew ro-
botnicza, przelana przez bezbronnych robotni-
ków, których jedyną „winą” było to, że chcieli
pracować, ciężko zarabiać na chleb dla swych ro-
dzin, — pragnęli, by fabryka pracowała i pro-
dukowała jako jeden z najgłośniejszych ośro-
dków pracy Grudziądza.

OSCHŁA JUŻ ZIEMIA,

OSUSZMY ŁZY...

Czy Twoje środowisko zawodowe
już się opodatkowało na rzecz po-
wodzian?

Rowery po 17.50 — samochody po 3.500 zł

produkuje przemysł japoński

W paryskim „Les Annales” czytamy, że
Japończycy złożyli Francji ofertę na dostawę
w dowolnych ilościach, rowerów po cenie 50
franków francuskich (sic!) — sił port w Mar-
sylvii, co wynosi na nasz pieniądz — 17 zł 50 gr.
Fabrykat ma być pierwszej klasy!

Rząd francuski, broniąc się przed wwozem
tak tanich rowerów, co zabiłoby krajową pro-
dukcję rowerów i powiększyłoby bezrobocie —
podniósł znacznie taryfę celną na rowery za-
granicznego pochodzenia, a tem samem japoń-
skie rowery nie mogły być sprzedawane w
Francji.

A oto drugi przykład ekspansji przemysłu
japońskiego: Do Marsylii przybywa wielki
transport japońskich samochodów. Cena za
jeden samochód pierwszorzędnej marki — 10
tys. fr. francuskich (3.500 zł). Co na to po-
wie p. Ford ze swymi rekordowymi cenami na
samochody jego wyrobu?

Po załatwieniu operacji celnych samocho-
dy zostały wylądowane na brzeg... lecz przy-
chodzi ministerjalne zarządzenie zbadania
konstrukcji samochodów przez specjalnie wy-
słaną do Marsylii komisję, złożoną z inżynie-
rów specjalistów.

Komisja bada i nie może wyjść z podziwu
nad taniością tak dobrych samochodów, przy-
slanych z Japonii, lecz wobec stwierdzenia, że
samochody mają jeden tylko hamulec, a fran-
cuskie przepisy wymagają dwóch niezależnych
od siebie hamulców, wypowiada się za odzu-
ceniem prawa wwozu do Francji.

Importerzy japońscy bez protestu ulegli de-
cyzji komisji i załadowali z powrotem przy-
wiezione samochody na swój parowiec.

Na pożegnanie zaś, że swym zwykłym za-
gawkowym uśmiechem oświadczyli: „Na przy-
szły rok przywieziemy samochody o 2-oh ha-
mulcach, według żądania panów”.

Z całego kraju

Kraków

ŚWIATOWA KONFERENCJA SJONISTÓW

W niedzielę w Krakowie otwarta zostanie światowa konferencja sjonistów. Konferencja krakowska ma na celu konsolidację sjonizmu, rozbitego na dwa zwalczające się obozy. — W konferencji wezmą udział członkowie egzekutywy sjonistycznej z rabinem Wisem z New Yorku i prof. Grodeckim z Londynu na czele.

Spała

ZAKOŃCZENIE KURSU DLA OFICERÓW ZW. STRZELECKIEGO.

W Spałe odbyła się w obecności prezesa zarządu głównego ZS, Franciszka Paschalskiego i komendanta głównego ZS, ppłk. Marjana Fryczycha uroczystość zakończenia 14 dniowego kursu wyszkoleniowego dla oficerów Zw. Strzeleckiego.

W kursie tym wzięli także udział goście zagraniczni w osobach 28 rumuńskich akademików, 6 rumuńskich oficerów marynarki wojennej i 3 oficerów armii lotewskiej z płk. Josephem na czele. Na uroczystości przybyli z Warszawy: min. Schaetzel oraz poseł pełnomocny Królestwa Rumunii p. Cadere. Pięknym momentem zakończenia obozu było opuszczenie

trzech flag: polskiej, rumuńskiej i lotewskiej, poczem uczestnicy obozu odśpiewali hymny narodowe.

Kielce

UCIECZKA PROWODYRA KOMUNISTYCZNEGO Z GMACHU SĄDU.

W dalszym ciągu procesu komunistycznego, jaki toczy się przed sądem okręgowym w Kielcach, po przemówieniach prokuratora i obrony zarządono przerwę, w czasie której jeden z głównych oskarżonych — Stanisław Górniak — u którego odbywały się masówki, wyszedł z policjantem do ustępu i stamtąd nieopstrzeżenie uciekł przez okno w niewiadomym kierunku. Zarządono za nim pościg nie daj na razie żadnego wyniku. Mimo to, przewód sądu wy toczy się w dalszym ciągu, wyrok zapadnie jutro.

Wilno

POWODZENIE TARGÓW FUTRZARSKICH

Otwarte w zeszłą sobotę Targi Futrzarskie w Wilnie mimo absencji wystawcy z Rosji, na udział których do ostatniej chwili liczone poszczególnie mogą poważnym sukcesem. Na 80 firm futrzarskich w Polsce, w targach uczestniczy 51 firm. Dokonane obroty sięgają kwoty kilku milionów złotych.

W dniu 1 i 2 września odbędzie się w Wilnie ogólny zjazd przedstawicieli przemysłu futrzarskiego.

Leszno Wlkp.

200 ŚWIŃ PASTWA PŁOMIENI.

W Czyżewicach pod Leszmem wybuchł w nocy groźny pożar, podczas którego zajeła się świniażnia zarodowa. Przeszło 200 świń spłonęło żywcem. Straty są znaczne.

Kowel

WYBÓR NOWEGO ZARZĄDU MIEJSKIEGO

Odbyły się w Kowlu wybory nowego zarządu miejskiego. Zgromadzeniu wyborczemu rady miejskiej przewodniczył inspektor szkolny p. Panek. Na wniosek gospodarczego Bloku EBWR prezydentem miasta został wybrany p. Alfons Bednarski, b. prezydent m. Łucka, wiceprezydentem p. Mikołaj Zawadzki, b. burmistrz Kobrynia. Wybór nastąpił 19 głosami na 32 radnych. Z powodu zgłoszenia jednej listy, wybór ławników nastąpił przez akklamację. Został wybrany: pos. Michalski, prof. Krakowski oraz ukraińiec dr. Pirogow i żyd. dr. Feliks.

ku Marynarki Wojennej, 21,02 „Na wesolej lwowskiej fali”, 22,00 „Skrzynka poczt. techn.” — omówi red. W. Frenkiel, 22,15 Wiadom. sportowe ze wszystkich rozgłośni P. R., 22,30 Muzyka symfoniczna (płyty), 23,00 Wiadomości meteorol. dla komunik. lotniczej, 23,05—23,30 Muz. tan.

NAJCIEKAWSZE AUDYCJE INNYCH RADJOSTACYJ.

11,20 Wiedeń: Koncert symfoniczny, 13,45 Poznań, „W Kujawskiej Częstochowie” — wygl. Stan. Właszak, 15,45 Katowice, „Piękno legendy chrześcijańskiej o muzyce” — felj. p. Br. Romaszyna, 18,45 Wilno, „Wspomnienia z pierwszych dni wojny” — dialog pp. W. Hulewicz i W. Dobaczewskiej, 18,00 Wilno, Felj. „Siedem cudów jeziora Trockiego” — wygl. p. I. Gałczyński, 19,30 Brno, „Cyrulik Sewilski” — opera Rossiniego. (Tr. z Teatru Narodowego), 20,45 Mediolan, „La Gran Via” — operetka Chueca i Valverdiego, 21,00 Paryż (Radio - Paris), „Tosca” — op. Pucciniego. Tr. z Vichy, 21,02 Lwów, „Na wesolej fali lwowskiej”, 22,00 Poznań, „Oblicze regionalizmu wielkopolskiego” — wygl. p. A. Jesionowski.

RADJOSTACJA WARSZAWSKA.

Poniedziałek, dnia 27 sierpnia 1934 r.

6,30 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”, 6,38 Gimnastyka, 7,05 Dziennik poranny, 6,35, 6,53 7,10 Muzyka poranna (płyty), 7,20 Chwilka pań domu, 7,25 Program na dzień bież., 7,30 Rozmaitości, 11,57 Sygnał czasu z Warsz. Obserw. Astr., 12,00 Hejnał z Krakowa, 12,03 Wiadom. meteorol., 10,05 Codz. Przegl. Prasy Polskiej, 12,10 Muzyka lekka z Ciecuchowca, 13,00 Dziennik południowy, 13,05 Muzyka popularna (płyty), 14,00 Wiadom. o eksp. polsk., 10,05 Wiadom. gospod., 15,00 Koncert z Katowic, 16,30 Muzyka tan. (płyty), 17,00 Audycja dla dzieci: „Byliśmy na Baraniej Górze” — wygl. p. A. Janowski (pogadanka), 17,15 Koncert solistów, 18,00 „Praca zawodowa kobiet a obowiązki domowe” — wygl. p. R. Dańborowa, 18,15 W. A. Mozart: Kwintet g-moll (płyty), 18,45 Pogadanka B. Winawera, 18,55 „Życie kulturalne artystyczne stolicy”, 19,00 Rozmaitości, 19,10 Program na dzień nast., 19,15 „W szybie górnośląskim” (tr. z Katowic), 19,40 Piosenki w wyk. chóru Dana, 19,50 Wiadom. sport., 20,00 „Myśli wybrane”, 20,02 „W grobowcu Tut Ankh-Amuna” — wygl. p. R. Fajans (felj.), 20,12 Muzyka lekka. Wyk.: Ork. P. R. pod dyr. Z. Górzynskiego oraz W. Zywolewskiego (gitara), 20,50 Dziennik wiecz., 21,00 Tr. z Gdyni capstrzy ku Marynarki Wojennej, 21,02 „Skrzynka poczt. roln.” — omówi inż. W. Tarkowski, 21,10 Koncert popul. w wyk. ork. P. R. pod dyr. J. Ozimńskiego, 21,40 Recital fortep. W. Łabuńskiego, 22,10 „Wybuch wojny — wspomnienia osobiste” — wygl. p. Z. Kisielewski, 22,25 Muzyka tan., 23,00—23,05 Wiadom. meteorol. dla komunikacji lotniczej.

NAJCIEKAWSZE AUDYCJE INNYCH RADJOSTACYJ.

18,15 Wilno, Recital śpiew. Teodorji Wiedornej - Czosnowskiej, 18,30 Moskwa, WZSPS, Koncert symfoniczny, 18,55 Kraków, „Dookoła Czatyrdań” — wygl. dr. Wł. Dobrowolski, 19,15 Katowice, „W szybie górnośląskim”, 19,15 Wilno, Słuchow. „Królewna z Białowieży” — fragm. z powieści „Szczęście Hanecki” — M. Szprykówny, 20,00 Londyn (Regional), Wieczór Wągnrowski. Tr. z Queen's Hallu, 20,45 Strasburg, Festiwal Wągnrowski pod dyr. Emila Coopera, (Tr. z Vichy), 21,02 Kraków, „Lasy w Polsce i ich znaczenie w gospodarstwie społecznym” — wygl. inż. St. Wyrwiński, 21,10 Wiedeń, Koncert symfoniczny, 22,25 Lwów, Recital śpiew. Dawida Gabla.

Pamiętki z bursztynu naturalnego i muszle

kupuje się najtaniej w sklepie fabrycznym pod firmą 5219 **Piotr Trzesniak, Gdynia** ul. Starowiejska róg Podjazdowej obok Dworca

Ze sportu.

Kpt. Misiński reprezentantem Polski na międzynarodowym kongresie

W dniach 27—29 bm. odbędzie się w Sztokholmie posiedzenie zarządu Międzynarodowego Związku Lekkoatletycznego.

W posiedzeniu tem, popularnie zwanem „kongresem”, udział weźmie z ramienia Polski, kpt. T. Misiński.

Start polskiego wozu w wyścigu samochodowym w Szwajcarii

Z Brna donoszą: W niedzielę odbędą się na torze w lesie Breggarten koło Brna wyścigi samochodowe o pierwsze Grand Prix Szwajcarii. Do grupy wyścigów wozów powyżej 1500 cm. zgłosiło się 19 maszyn. Trasa wynosi 509,5 km. na 70 okrążeniach toru. W biegu wozów poniżej 1500 cm udział wezmą 22 maszyny z 9 państw. W biegu tym startować będzie auto bilistka polska Kozmianowa na Bugatti. Jest to pierwszy w historii start polskiego wozu w Szwajcarii. Trasa dla biegu, w którym startuje pani Kozmianowa wynosi 300 km.

Rocznik Sportowy

W tych dniach ukazało się na polskim rynku czytelnictwem dzieło p. t. „Rocznik Sportowy”, obejmujący wszystkie dziedziny sportu i w. f., i stanowiący swego rodzaju encyklopedję sportową.

Rocznik sportowy obejmuje około 700 stron druku, bogato ilustrowanego. To wspaniałe i jedyne w swoim rodzaju dzieło wydane zostało przez Wojskową Księgarnię Główną w Warszawie.

Pielgrzymka do Ziemi Świętej

Dzięki uruchomieniu stałej komunikacji polskimi okrętami z Europy do portów palestyńskich, co znacznie obniżyło koszty podróży, odbyło się wiosną roku bieżącego kilka pielgrzymek do Ziemi Świętej umożliwiających poznanie jej najszerszym warstwom społeczeństwa.

Następnym staraniem zainteresowanych czynników udało się uzyskać przedłużenie postoju ss. „Polonji”, który to statek utrzymuje komunikację z portami palestyńskimi — do dni pięciu, co umożliwiło poważne poszerzenie programu pobytu pielgrzymki w Ziemi Świętej organizowanej obecnie przez Ligę Katolicką w Katowic.

each, Piłsudskiego 58 w czasie od 10 do 26 października r. b. — Korzystając przez cały czas z komunikacji samochodowej pielgrzymka zwiedzi wszystkie święte miejsca, a więc Jerozolimę, Betleem, Nazaret, Ain Karim, Kanę Galilejską, Kafarnaum, Tyberjadę, Jezioro Genezaret, Jordan, Jerycho, Morze Martwe, Haifę, Górę Karmel, następnie przez Ateny i Konstantynopol, powróci do kraju. Niepotrzebujemy dodawać, że wrażeńia takiej podróży są doprawdy niezapomniane. Koszt udziału w pielgrzymce wynosić będzie zaledwie zł. 720.—

Programy radiowe

RADJOSTACJA WARSZAWSKA

Sobota, dnia 25 sierpnia 1934 r.

6,35, 6,53, 7,10 Muzyka poranna (płyty); 7,20 Chwilka pań domu; 12,10 Koncert zesp. jazz. Fronta i Fersko; 13,05 Muzyka popul. (płyty); 14,00 Wiadom. o eksporcie polskim; 14,05 Wiadom. gospodarcze; 16,00 Muzyka lekka w wyk. orkiestry jazz. T. Sygietyńskiego; 17,00 „Wesole lalki”, wg. Bp. Ostrowskiej (słuchowisko dla dzieci); 17,25 Koncert solistów. Wyk.: O. Olgińska (sopran) i E. Weisiss (tenor). Przy fortep. J. Lefeld; 18,00 „Co czytać”, wygl. p. St. Adamczewski (felj. liter.); 18,15 Recital skrzypcowy 18,45 Pogadanka o turnieju lotniczym; 18,55 „Życie kultur i artyst. stolicy”; 19,15 Taniec i piosenka (płyty); 19,50 Wiadomości sportowe; 20,00 Koncert Chopinowski w wyk. Z. Rabczewiczowej; 20,30 „Józef Piłsudski — Marszałek Polski”, odezwy w jęz. ang. wygl. p. T. Ordon; 20,40 Recital śpiewczy E. Szabranckiej. Przy fortep. J. Lefeld; 21,00 Capstrzyk Marynarki Wojennej; 21,10 Muzyka lekka. Wyk.: ork. P. R. pod dyr. Z. Górzynskiego i W. Breyv (piosenki). Akomp. J. Lefeld; 22,00 Pogadanka aktualna; 22,10 Muzyka tan.; 23,00 Wiadom. meteorol. dla komunik. lotn.; 23,05—24,00 „Kukułka wileńska”.

Najciekawsze audycje innych radjostacyj.

18,15 Poznań Recital skrz. St. Pawlaka, 18,45 Lwów, Stanisław Brzozowski we Lwowie” — wygl. p. K. Kuryluk, 19,15 Wiedeń, „Don Juan” — opera Mozarta. Tr. z Salzburga.

20,00 London Regional, Koncert symfoniczny z Queen's Hallu, 20,45 Mediolan, „Guaranj” — opera Gomeza, 23,05 Wilno, „Kukułka wileńska”.

RADJOSTACJA WARSZAWSKA

Niedziela, dnia 26 sierpnia 1934 r.

8,30 Pieśń „Kiedy ranne wstają zorze”, 8,38 Gimnastyka, 9,05 Dziennik poranny, 9,20 Chwilka pań domu, 8,35, 8,53, 9,10, 9,25 Muzyka poranna (płyty), 9,55 Program na dzień bież., 10,00 Nabożeństwo z Krakowa, 11,57 Sygnał czasu z Warsz. Obserw. Astron., 12,00 Hejnał z Krakowa, 12,03 Komunikat meteorol. i meteorol.-roln., 12,10 Poranek muzyczny ze studia, 13,00 VII prelekcja o cyklu „2000 lat muzyki” — wygl. K. Stromenger, 13,10 Muzyka lekka w wyk. Ork. P. R. pod dyr. Z. Górzynskiego, 13,45 Odezwy z Poznania, 14,00 Koncert Polskiej Kapeli Lud., 15,00 Feljton wiejski z Poznania, 15,15 Piosenki polskie w wyk. A. Szlemińskiej (sopran) i Polskiej Kapeli Ludowej pod dyr. St. Kazury (płyty), 15,25 „Przebieg ryneków produktów rolnych” — wygl. p. St. Prus-Wisniewski, 15,35 D. c. piosenek polskich, 15,45 „Jesienne przetworstwo ogrodnicze”, wygl. inż. H. Brzeziński, 17,10 Mało znane arje operowe (płyty), 17,35 Fragment teatralny, 17,50 Tr. z Dynasów finiszu biegu kolarskiego Berlin — Warszawa, 18,15 Utwory na skrzypce i fortep. w wyk. E. Umńskiej i J. Lefeld, 18,45 Feljton literacki z Wilna, 19,00 Rozmaitości, 19,10 Program na dzień nast., 19,15 Recital fortep. St. Niedzielskiego, 20,00 „Myśli wybrane”, 20,02 Feljton symf. P. R. pod dyr. J. Ozimńskiego i J. Czapliski (śpiew), Przy fortep. J. Lefeld, 20,50 Dziennik wieczorny, 21,00 Tr. z Gdyni capstrzy

JAMES O. CURWOOD

„OSADNICZY”

(Autoryzowany przekład Jerzego Marlicza)

— Woła po naszem! — rzekł. — W ten sposób nawoływaliśmy się niegdyś w boru z matką Pietrka, a później nauczyłem chłopaka, jak się to robi, by głos niósł daleko i pewnie.

Ani jego widoczna nędza, ani wielkie osłabienie nie wzruszały Mony najbardziej. O wiele tragiczniejszym był sztuczny spokój zbiega, niespokojny błysk jego oczu, nadludzka niemal walka jaką w tej przełomowej chwili życia staczał sam ze sobą, by się tylko nie zalać pod ciężarem. Serce dziewczyny kurczyło się ze współczucia. Bała się trochę, lecz gotowa była prawie przytrzymać Donalda Mac Rae przemocą, aż do nadejścia Pietrka. Nie mogła zrozumieć treści jego słów, ani pojąć co ma na myśli.

— Ależ dlaczego Pietrek nie ma dzieci, że pan tu jest? — spytała. — Nie pojmuję, dlaczego?

Zaciągnął ją spowrotem w gęstwę wierzb. Po chwili byli już dobrze ukryci wśród burchających pnii i zielonego listowia.

— Czy jesteś odważna? Czy nie zlekniejesz się tego, co ci powiem? Czy kochasz Pietrka dostatecznie, aby mi pomóc?

— Tak, tak, pomogę panu! Donald Mac Rae umieszcili się w ten sposób, że mogli wyglądać z gęstwy na polanę po której miał przyjść Pietrek. Rozpacz, wraz z poczuciem całkowitej bezradności zmieniała mu twarz prawie do niepoznania.

— Pietrek nie powinien mnie zobaczyć! — rzekł głosem niewiele mocniejszym niż wysiłony szept. — Dziecko, musisz mnie zrozumieć, właśnie ty powinnaś mnie zrozumieć! Czyż nie wiesz, dlaczego uciekłem wtenczas od Pietrka, powierając go opiece Szymona Mac Quarrie? Szło mi o to, by ułatwić życie memu synowi, by nie wisiała nad nim wciąż ta ohydna groźba, która wisi nademną. Ja modliłem się również, co rano co wieczór zanosilem modły do Boga w ciągu tych lat długich dla mnie ni-by wieczność. Błagałem o szczęście dla Pietrka, o to, by czasami zapomniał nawet o istnieniu ojca. Wszakże ja sam nie potrafiłem zapomnieć ani na jedno mgnienie o moim miłym synku! Stanowił wprost część duszy mej i ciała, krocząc obok mnie, śpiąc wraz ze mną, siedząc u mego boku, nocami, przy skąpem obozowem ognisku, aż nieraz tęsknota za

jednym dzieckiem dochodziła do takiego natężenia, że stawałem wprost u wrót obiedu. I cały ten czas ścigano mnie, tropiono! Zmykałem z miejsca na miejsce, kręłem się po bagnach i ostępach leśnych, unikałem ludzi i miejsc zamieszkałych! — Pietrek był wciąż ze mną, i spoierał wciąż tak samo błagalnie, jak kiedy zostawiałem go samego w pobliżu osady Pięciu Palców, a on prosił, by pozwolić mu iść razem...

Wargi Donalda Mac Rae zdrząły; wstrząsnął nim dreszcz. Mona odparła cicho i szybko.

— Bo w ciągu wszystkich tych lat Pietrek naprawdę twarzył się Panu, Pietrek i ja. W pogodne, letnie noce pytaliśmy się, gdzie się pan znajduje, a gdy było zimno i burzliwie odnawialiśmy pacierze. A na Boże Narodzenie Pietrek zawsze przygotowywał prezent dla swego ojca!

Po wynędzniałej twarzy przeleciał radosny błysk.

— Wspominaliście więc o mnie na Gwiazdkę?

— Ależ tak, zawsze. I potem Pietrek wręczał mi sweje prezenta, bym je starannie przechowywała w cedrowej skrzyni, bo przecie wiedzieliśmy napewno, że któregoś dnia pan wróci! Więc teraz...

Wołanie Pietrka ozwało się ponownie, tym razem znacznie bliżej. Donald pociął Monę, lecz ona, wspiąwszy się na palce,

pocłowała go szybko i gorąco. Oczywiście miała pełne łez.

— Pietrek dziwi się, czemu nie odpowiadam! Och, proszę pana... proszę...

Niezdeterminowany co czynić ukrył twarz w dłoniach. Z ogromnym wysiłkiem otrząsnął się z pokusy.

— Muszę ci to wytłumaczyć szybko, — rzekł z rozpaczą — a ty musisz mnie zrozumieć! Policja znówu dybie na mnie. Włóczyłem się po wielkich mokradłach na północy, by zmylić trop, ale mi się to nie powiodło. Jeśli wtargnę ponownie w życie Pietrka, mogę to uczynić jedynie na parę godzin — wiesz co to znaczy? Nowa tragedia dla niego, nowy żal, nowa męka, cienna chmura ponad tym rajem który ty dla niego stworzyłaś, którego niezmąconą pogodę możesz i powinnaś utrzymać! Wróciłem, by go zobaczyć, by go sobie obejrzeć, by odnowić w pamięci obraz mego dziecka. Ale on nie powinien o tem nic wiedzieć. Jeśli prawdziwie kochasz Pietrka, jeśli dbasz choć trochę o mnie samego, jeśli się nademną litujesz — umożliwisz mi bym mego syna mógł zobaczyć. Ukryj się wśród wierzb, a ty i on pogawędzicie na polanie.

— Pan postępuje źle! — przerwała Mona nerwowo — Pan postępuje bardzo źle...

(Ciąg dalszy nastąpi)

Dzień

w Bydgoszczy

niedziela
26
sierpnia

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota: Ludwika kr. — Niedziela: M. B. Częstochowskiej

— Dyżury nocne aptek od dnia 20—26 bm. pełnią: Apteka przy Bielawach Chodkiewiczą 22 tel. 14-67, Apteka pod Łabędziem ul. Gdańska 5, tel. 204 i Apteka Staromiejska ul. Długa 39, tel. 300.

— Dyżur: lekarza w Przychodni Kolej. polni Dr. Kube ul. Gdańska 36, tel. 18-40.

REPERTUAR KIN.

ADRIA: — „Wrogowie małżeństwa”.
KRISTAL: — „Skandal w Budapeszcie” z Franciszką Gall.

APOLLO: — nieczynne.
MARYSIENKA: — „Niewidzialny człowiek” oraz „Syn mimowoli”.

REWJA: — „Tancerki z Buenos Aires” (Handel żywym towarem).
BAŁTYK: — „Postrach Arizony” oraz „Szalona noc w Zoo”.

Z TEATRU MIEJSKIEGO

— „No, no, Nanete”. Tylko do niedzieli włącznie bawią w naszym mieście znakomici artyści operetki stołecznej pp. Ola Obarska i Marjan Wawrzkiwicz, którzy wystąpią w operetce Yaumansa „No, no, Nanete” w reżyserji M. Dowmunt i pod batutą kapelmistrza Kuczery.

Kalendarz zebrań

— Koło Rodzicielskie przy szkole pow. w Jachcicach. Zebranie w niedzielę 26. 8. br. o godz. 14.30 w sali p. Orzykowskiego.

— Rodzina Rezerwistów przy Kole nr. 2. W niedzielę dn. 26. bm. o godz. 14 — wycieczka do Prażów. Zbiórka przy końcowym przystanku tramwajowym na Wilczaku. Powózki na miejscu.

Z miasta

— Fałg Adrjatyku na morze południa, w dniach od 1. 10. do 13. 10. Wycieczka lądowo-morska: Budapeszt, Wiedeń, Wenecja, Trieste, Pireus, Ateny, Bukareszt, Lwów. Całkowity koszt wynosi zł. 480.—. Informacji udziela i zapisy przyjmuje Pol. Tow. Krajozn. Rynek 1, tel. 764 od 11—13. ej i od 17. ej do 18. ej.

— Do Lwowa i na kresy wschodnie tanie wycieczki indywidualne. Wycieczka Palestyna — Egipt — Syria — Grecja — Turcja — Rumunia od 10 października br. Wszelkie informacje i bilety do nabycia w „Orbisie”, Gdańska 15 w B. De. Te.

— Kolo śpiewackie kolejarzy „Hasło” w Bydgoszczy z współudziałem orkiestry K. P. W. urządzi w niedzielę dn. 26. b. m. wielką wycieczkę do Koronowa połączoną z koncertem i zabawą taneczną, które odbędą się w uroczej Grabinie. Przed południem o godz. 10.15 w kościele Poklasztonym wykona chór pienia religijne. Początek koncertu o godz. 15.30. Przejazd dla gości kolejką powiatową w obie strony włącznie z wstępem do ogrodu tylko zł. 1.20, dzieci do lat 10 bezpłatnie. Odjazd z Bydgoszczy o godz. 8.05, a popołudniu o godz. 14. Szlachetny cel, cudna okolica Koronowa oraz wspaniały koncert oby pociągnął jaknajwięcej gości. Czysty zysk przeznaczają się na powodźnian. Legitymacje na zniżkowe bilety przejazdu oraz wstęp na koncert można poprzednio odebrać u członków chóru i na godzinę przed odjazdem każdego pociągu na dworcu małej kolejki.

— Nowe legitymacje uprawniające do nabycia biletów o 20 proc. zniżką na sezon 1934/35 wydaje coziemnie kancelarja teatru od godz. 10 do 2. ej i od 7 do 8. ej.

— „Ach to Zakopane” po cenach zniżonych ukazuje się nieodwołalnie ostatni raz w nadchodzącej niedzielę o godz. 16. ej. Arcywesoła i pogodna ta krotchwila koncertowo grana przez zespół nadaje się dla młodzieży.

— Sensacyjne spotkanie piłkarskie. Jutro w niedzielę o godz. 16.30 odbędą się na Stadionie Miejskim ciekawe zawody piłkarskie pomiędzy reprezentacją Pomorza, a reprezentacją Bydgoszczy. Zawody te mają być przygotowaniem dla drużyny pomorskiej przed rewanżowym meczem z Prusami Wschodnimi, który jak wiadomo odbędzie się dnia 2 września br. w Królewcu. Reprezentacja Pomorza składać się będzie z najwybitniejszych graczy czołowych pomorskich klubów, a mianowicie: Gryfu, Sokoła i Polonii i P. P. G., zaś w reprezentacji Bydgoszczy wezmą udział najlepsi gracze miejscowi. Główne zawody poprzedzi przedmecz pomiędzy K. S. Brdą, a Polonią II.

— Mecz Artysty — Prasa został narazie odwołany. Nowy termin podamy w najbliższych dniach.

— Wrócił bez marynarki. W Dąbrówce pod Bydgoszczą skradziono p. L. Koniecznemu (ul. Śniadeckich 32) marynarkę, w której znajdował się dowód rejestracji samochodu, prawo jazdy i papierosy.

— Podróżna jest Marta K. Z mieszkania p. Stefani Milomirskiej (ul. Garbary 11)

skradziono większą ilość rzeczy. Podejrzana o kradzież jest Marta K.

— Urząd sanitarno-obyczajowy zarejestrował w Bydgoszczy 140 kobiet lekkich obyczajów.

— Wszyscy idziemy na dożynki i coroczne kwiatowe urządzenie w niedzielę po południu w ogrodzie Resursy Kupieckiej przez Polski Biały Krzyż. Imprezy P. B. K. są zawsze gościnne i zobaczenia.

Kto zdobędzie puchar „Dnia Bydgoskiego” w zawodach „Wpływ przez Bydgoszcz”?

Jak już donosiliśmy, w nadchodzącą niedzielę dnia 26 bm. odbędzie się wielka impreza pływacka „Wpływ przez Bydgoszcz”. W zeszłorocznej imprezie wzięło udział 150 zawodników podczas gdy w roku bieżącym przewidziany jest start około 200 zawodników wystawionych przez: Sokoła III, Bydgoski Klub Pływacki, Sekcję pływacką „Kąbla Polskiego”, B. T. W. oraz Poczto-wo P. W.

Niewątpliwie brzegi Brdy zaroją się tłumami widzów, a bodaj największą ambicją poszczególnych zespołów będzie zdobycie pucharu Red. „Dnia Bydgoskiego”. Puchar ten zdobędzie ta drużyna Klubu, która wy-

stawi największą ilość zawodników, a jednocześnie zdobędzie największą liczbę punktów. Waika o puchar „Dnia Bydgoskiego” zapowiada się bardzo zacięta. Dla zwycięskiego klubu „Dzień Bydgoski” przewidziane są jeszcze jednomiesięczna prenumerata pisma.

Miejski Komitet P.W. i W.F. przeznaczył dla uczestników zawodów 5 żetonów złotych 10 żetonów srebrnych, 5 dyplomów dla zwycięzców poszczególnych kategorii wieku i 45 dyplomów dla najlepszych dalszych zawodników.

Zbiórka zawodników odbędzie się już o godz. 10.30 na przystani B. T. W., start o następującym porządku: młodzież do lat 16,

17-letni, 18-letni, 19-letni, 20-letni, 21-letni, 22-letni, 23-letni, 24-letni, 25-letni, 26-letni, 27-letni, 28-letni, 29-letni, 30-letni, 31-letni, 32-letni, 33-letni, 34-letni, 35-letni, 36-letni, 37-letni, 38-letni, 39-letni, 40-letni, 41-letni, 42-letni, 43-letni, 44-letni, 45-letni, 46-letni, 47-letni, 48-letni, 49-letni, 50-letni, 51-letni, 52-letni, 53-letni, 54-letni, 55-letni, 56-letni, 57-letni, 58-letni, 59-letni, 60-letni, 61-letni, 62-letni, 63-letni, 64-letni, 65-letni, 66-letni, 67-letni, 68-letni, 69-letni, 70-letni, 71-letni, 72-letni, 73-letni, 74-letni, 75-letni, 76-letni, 77-letni, 78-letni, 79-letni, 80-letni, 81-letni, 82-letni, 83-letni, 84-letni, 85-letni, 86-letni, 87-letni, 88-letni, 89-letni, 90-letni, 91-letni, 92-letni, 93-letni, 94-letni, 95-letni, 96-letni, 97-letni, 98-letni, 99-letni, 100-letni.

godz. 12-tej. Zawodnicy startować będą w panie do lat 16 i panie powyżej lat 16-tu z przed Mostu Gdańskiego, zawodnicy od lat 16 do lat 25 i powyżej z przed służy przy ul. Marcinkowskiego.

Zwycięzcy poszczególnych kategorii otrzymają złote żetony i tytuły mistrza. Dwaj dalsi zawodnicy srebrne żetony, a kilku następnych dyplomy. Poza tem wszyscy uczestnicy zawodów otrzymają zaświadczenie odbytej próby o P. O. S. i częściowo próby na oznakę pływacką.

Najlepszy zawodnik i zawodniczka z B. K. P. otrzymają narty. Puchar „Dnia Bydgoskiego” zdobędzie ta organizacja, która wystawi największą ilość zawodników i zdobędzie największą liczbę punktów. Do punktacji wliczeni będą wszyscy startujący. Organizacja pań, która wystawi najwięcej zawodniczek i uzyska największą liczbę punktów zdobędzie II-gi puchar. Najlepszy zawodnik otrzyma nagrodę w postaci statuetki pływackiej ufundowaną przez firmę Kozłowski.

Zgłoszenia zawodników przyjmują jeszcze: p. mgr. Szymański i p. Adamczewski w pływalni wojskowej. Wpisowe dla zawodnika wynosi 30 gr., dla drużyny 1 zł.

Wycieczka Belgijczyków w Bydgoszczy

Onegdaj w godzinach wieczornych pojawił się na ulicach miasta olbrzymi szary autobus, wzbudzając duże zainteresowanie przechodniów zarówno niespotykaną w Polsce konstrukcją karoserji, jak i bogactwem wewnętrznego urządzenia.

Autobusem tym, który zatrzymał się przed Hotelem pod Orlem zjechali do Bydgoszczy w przejeździe z Poznania do Gdyni wycieczkowiec belgijscy pod przewodnictwem inż. Vanderworsta z Brukseli. Wycieczka złożona z 21 obywateli belgijskich, przeważnie przed-

stawiciele świata handlowego, przemysłowego, oraz nauki po zwiedzeniu zabytków miasta, spędziła godziny wieczorne w sali malinowej, Hotelu pod Orlem na dancingu, stając się przedmiotem ogólnego zainteresowania naszych stałych „kaffepłanców”. Gwarty, pełen romańskiego wigoru i beztróskiego wesoła sposób bycia etrangerów belgijskich, udzielił się również i gościom kawiarnianym. Po przenocowaniu w Hotelu pod Orlem Belgijczycy udali się w godzinach rannych dnia wczorajszego w dalszą drogę do Gdyni.

Ciekawy obrońca prywatny na ławie oskarżonych Strzelał i nie wie dlaczego

Czy 32-letni p. Willi Metzger obrońca prywatny z Margonina pod Chodzieżą jest człowiekiem normalnym, trudno o tem sądzić. Lekarze orzekli, że p. Metzger jest człowiekiem w pełni świadomości, „występ” zaś jego w nocy 12 października 1932 r. świadczy zupełnie co inne go. Nocy tej p. Willi Metzger wszedł po drabini do okna swych sąsiadów Matczyńskich i pocałował oświetlać łóżko p. Marii Matczyńskiej.

Przestraszona rażącym światłem pani Matczyńska obudziła męża, który wstał z łóżka i zasłonił roletę okna. W tej chwili padł strzał i kula ułkwiła w łóżko pani domu, nie raniąc na szczęście nikogo. Po dokonaniu tego „bohaterskiego” czynu p. Metzger uciekł z Margonina i dopiero po czterech dniach został ujęty i osadzony w areszcie.

Podczas wstępnych dochodzeń Metzger nie umiał wytłumaczyć powodu swego czynu, wobec czego oddano go pod obserwację lekarzy psychiatrów. Dłuższe badanie ciekawego „obroncy” pozwoliło lekarzowi stwierdzić, iż jest on człowiekiem zupełnie normalnym.

Wobec takiego stanu sprawy, obrońca prywatny Willi Metzger, zasiadł wczoraj na ławie oskarżonych przed sądem w Bydgoszczy. Podczas rozprawy nie zdołano ustalić powodu usiłowanego zabójstwa, a i p. Metzger oświadczył, że nie wie dlaczego w ten sposób postąpił.

Po zamknięciu przewodu sąd ogłosił wyrok skazujący Metzgera na 3 lata bezwzględnej więzienia i na 5 lat pozbawienia praw obywatelskich i honorowych.

Wrażenia teatralne „No, no, Nanette”

Operetka w 3 aktach Vincent Yaumansa

Bluetka miła, lekka, bezpretensjonalna. I ma pieprzyk... naiwności. Nawet ostrze satyry, wymierzonej przeciwko anglosaskiemu świętoszkostwu nje rani, stepione całkowicie tanim, wyświechtanym już szablonem sowiżdrzalskiego przerysowania. Stereotypowy konizm sytuacyjny wależy o lepsze z brakiem smacznego, dosadnie go dowcipu. A jednak mimo pośledności gatunku — sit venja verbo — literackiego, albioński ten skeez bawi i ujmuje pogodą i roześmianiem. Swoim humorem dzięła poniekąd orzeźwiająco, zwłaszcza w upalne wieczory letnie.

Muzyczka Yaumansa doskonale z rodzajem libretta szarmonizowana. A więc lekkostrawna, porwiyista a nawet mimo ograniczeń rytmiki synkopowej melodyjna, składna i schludna. Instrumentacja, przejrzysta, rzeczby można prymitywna, bez balastu polifonicznego sprawia, iż muzyka Yaumansa łatwo „wpada w ucho”.

Spektakl premierowy dołącznej „obróbki” reżyserskiej p. Dowmunt, przeszedł pod znakiem dużego zainteresowania i rozbawienia publiczności, która tymrazem wypełniła dokumentnie widownię, jakby to nie sierpień, a grudzień był. Ciężbę ową zawiñiła para operetkowieców warszawskich Ola Obarska i Marjan Wawrzkiwicz. P. Obarska, która chrztu scenicznego dostąpiła w Bydgoszczy zdołała w ciągu kilku lat poczynić postępy. Steżała zwłaszcza pod względem aktorskim, osiągałac swoisty, dostosowany do swej aparycji wyraz ekspresji, opartej na wdzięku i wytwornej powściągliwości. P. Marjana Wawrzkiwicza słyszeliśmy poraz pierwszy, odnosząc z „dziewczego” tego kontaktu nader przyjemne wrażenie. P. Wawrzkiwicz dysponuje nietylko pierwszorzędniemi warunkami zewnętrznymi, ale i świeżym, jedynym głosem, umiejętą techniką i rutyną śpiewaczą, temperamentem, oraz nie małym charmem. Miał bym jeno pewne zastrzeżenia co do wypównania emisji w poszczególnych rejestrach oraz t. zw. krycia tonów górnych, wywołanego niezbyt swobodnym operowaniem mięśniami krtani. Gości przyjmowano owacyjnie, da-

rzając ich huraganem braw oraz stoem kwiecica.

I żelazna gwardja aktorska naszej sceny święciła pełny triumf. P. Morozowiczowa ucieleśniała pociesznie zalatającą piżmem purytanką. p. Wiczkowska była uroczą, p. Dowmunt komizną plochliwośćią dystansował zawodowych beznamię donżuanów, p. Iwanki jak zwykle wygrywał niezawodny swój atut sympatji, jaką sobie u publiczności bydgoskiej zaskarbił. Dobrze w tonie groteskę stworzył p. Cybulski. Na wyróżnienie zasługuje należyście jeszcze dotychczas nie wyzyskana p. Kauczanka, u której talent sceniczny wprost kipi.

Batutował por. Paweł Kuczera — pierwszorzędnie. Muzyk ten zadziwił wprost subtelnoscią smaku, kulturą i wyczuciem stylu, oraz umiejętnością dyskretnego, a przytem pełnowoluminowego akompanjamentu. Lwią część powodzenia operetki przypisać należy wzorowemu kierownictwu p. Kuczery. Ewolucje choreograficzne układu p. Statkiewicza z Poznania neżyły oko żywiołwie inwencji. Toalety pań stanowiły dernier cri mody. Powodzenie „No, no, Nanette” murowane. (gr.)

Na sezon szkolny
Terby - Teki - Piórnik - Śniadanki
z własnej pracowni poleca
P. RIEMER, 5783
Bydgoszcz, ul. Gdańska nr. 7.

Informator dla przyjeżdżających do Bydgoszczy

Odjazd nocny z Bydgoszczy

Toruń—Warszawa 2 37 6 50 8 05 9 57 12 54 13 55 15 30 15 58 18 01 19 58 21 35 (transztywowy) 23 16

Tczew—Gdańsk—Gdynia 0 40 3 10 3 56 5 50 7 35 12 06 12 13 12 59 13 13 15 36 17 17 20 03 20 10

Kościerzyna—Gdynia 8 12 15 45
Rynkowo 16 10 20 25 (w niedzielę i święta od 20 V — 2 IX)

Nakło—Piła 0 01 6 15 10 35 14 45 19 46

Unisław—Brodnica 4 55 8 11 13 45 16 10 21 50
Inowrocław—Poznań 2 35 3 50 6 20 11 45 13 40 16 28 18 10 20 40 22 25 23 15

Wągrowiec—Poznań 5 00 10 32 13 26 18 54
Inowrocław—Karsznice—Herby Nowe 13 40 23 15

Restauracje i Kawiarnie

Restauracja i Cukiernia Berendt. Wyborowa kuchnia wymienite ciastka

Restauracja „ADRIA”, smaczne obiady, wyborowe wódki i piwa Dworcowa 24.

Kurt Nowootwarty Detal

Skład Futer

L. Bresman 5981

Gdynia, Św. Jańska 54 I piętro, tel. 28-46

Reprezentacja największej wytwórni i składu futer w Wilnie.

Skład zaopatrzony w futra **damskie i męskie** wszelkiego rodzaju jak karakuty, wydry, lisy srebrne, żrebce i t. d. oraz blamy i skórki **Najnowsze modele! Ceny konkurencyjne!**

Złoty

Przed kupnem

przekonaj się
Najlepsze, najtańsze rowery,
opony i wirówki kupisz
z gwarancją w firmie

B. WOJEWSKI

Wejherowo, Sobieskiego 2
i Gdynia, Starowiejska 26.

Złoty

DIWANY CHODNIKI CERATY LINOLEUM KOKOS MOP

P. Marschler,
Grudziądz — Telefon 517

**Oddajemy
dziennie świeże
masło**

wyborowe, znanej marki
mleczarni pelplińskiej, fun-
towane w paczkach 9 funt. i
w beczólkach na Gdańsk.
Mleczarnia i Piekarnia Parowa
Spółdz. z o. odp.
Pelplin, Pomorze. 5982

Ucznia
ogrodniczego przyjmie od
zaraz St. Rapior, Zakład
Ogrodniczy Pelplin. (5903)

**Dla szkół żeńskich
PLISUJE**
SPODNICZKI
na przepisowe wzory
**BARWA
KAŁAMAJSKI**
Inowrocław
ul. Król. Jadwigi 31
5924

Wróciłem
Dr. med. Krzywiński
specjalista w chorobach kobiecych i położnictwa
Ordynator M. Oddziału Ginekologicznego
Bydgoszcz, Gdańska 71. 5959

Bydgoska Gazownia Miejska

Koks gazowy, Smołę destylowaną, Benzol motorowy, Karbolineum, Siarczan amonowy o zawartości 20-22% azotu

Kuchenki oszczędnościowe najnowszej konstrukcji — Piece Kapielowe — Żelazka do prasowania i t. d.

ZGŁOSZENIA: UL. JAGIELLOŃSKA 48 ORAZ SKLEP GAZOWNI PRZY ULICY MARSZAŁKA FOCHA nr. 5. TELEF. 630, 631, 2235 i 784

Upoważnione przez Starostwo Morskie

**Biuro pisania
prośb i podań**

Wejherowo, ul. Piłsudskiego 15, I. piętro

Załatwia: prośby i podania do władz i stron prywatnych, odwołania do wyższych władz administracyjnych zwłaszcza w sprawach budowlanych — parcelacyjnych i innych technicznych, — przepisywanie na maszynie według ustanowionej taryfy. — Udziela się porad fachowych w interesach na polskim wybrzeżu.

**Przyjechał na krótki czas!
Wszelkowi sławy psych. telep. i sugest.**

WŁ. MESSING
który odsłania tajemnicę każdego człowieka.

Kto pragnie poznać właściwości swego charakteru, odkryć ukryte zdolności, dowiedzieć się o przeszłych, teraźniejszych i przyszłych losach swego życia, winien skorzystać ze sposobności i odwiedzić bezzwłocznie **Messinga**, wybitnego znawcę tajemnic życia ludzkiego. 5961
Przyjmuje od 10-1, 3-8.
Grudziądz, Hotel „Królewski Dwór“, pok. nr. 1. I. p.

Rutynowanej korespondentki bankowej

biegle piszącej na maszynie, z stenografią i znajomością języków angielskiego i niemieckiego poszukuje instytucja bankowa w Gdyni. Zgłoszenia: Gdynia skrytka poczt. 29. 5980

YACHT „KORSARZ“
Polskiego Klubu Morskiego Gdańsk
Zbudowany w Stoczni
F. KROPP'A
Gdańsk - Heubude
Heubuderstr. 45. telef. 277-71.
ZDOBYŁ I. MIEJSCE
na regatach oficer. Yacht Klubu w Gdyni
w niedzielę 19-go sierpnia 1934 r. 5991

PRZETARG

Urząd Wojewódzki Pomorski ogłasza niniejszym przetarg na wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, kanalizacji, wodociągów i oświetlenia elektrycznego przy rozbudowie więzienia w Wejherowie pow. Morski.

Oferty w kopertach opieczetowanych z napisem „Oferta“ (wymienić rodzaj robót) należy składać z dołączonym dowodem złożonego wadium w wysokości 5% oferowanej kwoty do Urzędu Wojewódzkiego Pomorskiego (przy ul. Krasieńskiego) pokój nr. 37. Tamże w godzinach urzędowych można obejrzeć projekty.

Termin składania ofert upływa dnia 10 września 1934 r. o godz. 11-tej, a otwarcie ofert nastąpi o godz. 11,30-cj.

Słabe kosztorysy otrzymać można w Urzędzie Wojewódzkim w godzinach urzędowych za opłatą 2,- zł. za kosztorys odpowiedniej roboty.

Obowiązują ogólne warunki budowy zatwierdzone przez b. Min. Robót Publ. dnia 24. 4. 1928 L. I. 1087 i uzupełnione rozp. b. Min. Robót Publ. z dnia 21. 6. 32 L. BR. 27/12/32.

Zastrzeżenie się dowolny wybór oferenta wzgl. unie ważnienie przetargu.

Za Wojewodę:
(-) Inż. K. Maćkowski, naczelny Wydz. Kom. Budowl. Zlec. nr. 414/9 5945

PRZETARG.

28 sierpnia godziną 12 sprzedaje przy ul. 3 Maja w firmie DREWITZ przymusowym przetargiem za gotówkę. 4 młocarnie szerokomłotne.

Brunon Duplicki, komornik Sądu Grodzkiego, Toruń, Łazienna 1.

Do akt. Km. Nr. V. 1285 1934 r.

OBWIESZCZENIE.

Komornik Sądu Grodzkiego w Bydgoszczy, rewiru V, Stefan Jaroszyński, zamieszkały w Bydgoszczy, przy ul. Zduny, nr. 1 na mocy art. 602, 603, 604 K. P. C. ogłasza, że w dniu 28 sierpnia 1934 r. o godzinie 11 (nie później jednak niż w dwie godziny) w Rybińcu pow. Bydgoszczy odbędzie się sprzedaż z przetargu publicznego ruchomości należących do L. Grygłowiczowej i skład. się z 1 pianina „Knabe i Thal“, 1 kanapy gobel, 1 biurka z nadstawką, 2 foteli wyściełanych, 1 zegara ściennego i 1 gramofonu, oszacowanych na łączną sumę 550,- złotych na zaspokojenie wierzytelności firmy Bracia Rępmie w Bydgoszczy, w kwocie 465,43 zł. plus koszty przetargu.

Powyższe ruchomości można oglądać pod wskazanym adresem w dniu licytacji.

Bydgoszcz, dnia 24 sierpnia 1934 r.

(-) Jaroszyński, komornik. 5977 Zlec. nr. 283-8-K

3. N. 3-28

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek dnia 27 sierpnia 1934 r. o godz. 14. ej sprzedam w Węzownie w drodze przetargu przymusowego za natychmiastową zapłatą 200 ctr. pszenicy niemieckiej, 210 ctr. żyta niemieckiego i 104 ctr. jęczmienia niemieckiego. Wartość zajętego zboża oszacowano na kwotę 4616,- zł. zaś dnia 29 sierpnia 1934 r. o godz. 11-tej w Dziedzinku 1 stóg pszenicy ca 150 ctr. i 1 stóg żyta ca 150 ctr. Wartość zajętego zboża oszacowano na kwotę 2700,- zł.

Zajęte zboże obejrzeć można 15 minut przed rozpoczęciem licytacji. 5965

Kantowicz, komornik Sądu Grodzkiego w Koronowie.

OGŁOSZENIE.

W sprawie odroczenia wypłat firmy „Bławat“ Orchołski i Rosiński w Toruniu, ul. Szeroka — akta 5. N. 3-34 Sądu Grodzkiego w Toruniu — z uwagi na otwarcie postępowania układowego, w porozumieniu z Sędzią egzekucyjnym w celu ustalenia listy wierzycieli, wyznaczam na zasadzie art. 40 rozp. Prezydenta R. P. z dnia 6. 3. 1928 r. o zapobieganiu upadłości terminu do sprawdzenia wierzytelności na dzień 8 września 1934 r. godziną 10-tą w mieszkaniu moim w Toruniu przy ul. Sienkiewicza 15, wzywając zarazem wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności na moje ręce pod adresem Toruń, Sienkiewicza 15.

Lista sprawdzonych wierzytelności zostanie dnia 11 września 1934 r. wyłożona w Sądzie Grodzkim w Toruniu pokój nr. 44.

W terminie siedmiodniowym od daty wyłożenia listy, osoby interesowane mogą zaskarżyć po myśli art. 42 cyt. rozp. postanowienie moje co do weignięcia lub odmowy weignięcia wierzytelności na listę do Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga. Rozstrzygnięcie Sądu nie pozbawia stron prawa wytoczenia powództwa przed Sąd właściwy (art. 47); do sprawy winien być zapoznany nadzorca sądowy.

Wacław Kasprzykowski, nadzorca sądowy. Toruń, Sienkiewicza 15. 5947 Zlec. nr. 410-9

L. czyn. K. 35.32

PRZETARG PRZYMUSOWY.

Nieruchomość położona w Jabłonowie pow. Brodnia, ca, mianowicie resztówka obszaru: 14.21.71 ha, i w chwili uczynienia wpisu o przetargu zapisana w księdze gruntowej Jabłonowo wykaz L. 9. na imię s. p. Emila Stoyke'go zostanie — w drodze egzekucji dnia 24 października 1934 r. o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg przed niżej oznaczonym Sądem pokój nr. 51. Resztówka nieruchomości Jabłonowo wykaz L. 9. składa się z parcel: mapa 4 nr. 10, 11, 12, 13, 60, 232-16 do 257/77 pól, 260/58, 298/16 i mapa 5 nr. 91, 97, 103, 105 i 428/16 łącznego obszaru: 14.21.71 ha, 58,88 talarów czystego dochodu i 660,00 mk. wartości użytkowej budynków, a obejmuje podwórze, 2 domy mieszkalne, chlewy i stodołę, pozatem role łąki i pastwiska. (Reszta nieruchomości, przedstawiająca rozparcelowane tereny budowlane, nie jest objęta przymusowym przetargiem).

Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 17 lutego 1933 r.

Brodnica, dnia 20 sierpnia 1934 r. 5939 Sąd Grodzki.

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy „Pomowin“ w Chełmży. Wobec ustąpienia dotychczasowego zarządcy konkursu adwokata D-ra Hrehorowicza zwołuje się zgromadzenie wierzycieli do odebrania sprawozdania dotychczasowego zarządcy i zamianowania nowego zarządcy na dzień 10 września 1934 r. godz. 10, pokój 10. Chełmża dnia 27 lipca 1934 r. 5946 Zlec. nr. 9042-34

Główna wygrana: po 20.000.— zł.
1.000.000.— zł. „ 15.000.— zł.
dalej „ 10.000.— zł.
250.000.— zł. „ 5.000.— zł.
150.000.— zł. „ 2.500.— zł.
100.000.— zł. „ 2.000.— zł.
po 50.000.— zł. „ 1.000.— zł.

it. d. it. d. na ogólną sumę

15.998.200.— zł.

padną na **49.209** losów w nadchodzącej IV. klasie Loterii Państwowej. Nikt nie powinien przeto pominąć tej okazji wzbogacenia się, lecz zakupić natychmiast los IV. kl. w znanej ze szczęścia

Kolekturze Tuza,
Starogard, Pom. Rynek 8.

Ciągnięcie IV. kl. od 4 do 21 września włącznie!

Cena 1/4 IV. kl.: (5938

dla posiadacza losu klasy poprzedniej 10.— zł.
dla nowonabywcy . . . . . 40.— zł.

Pamiętajcie, że w Starogardzkiej Kolekturze padają zawsze wysokie wygrane! — W każdej Loterii wypłacamy swym graczom tytułem wygranych setki tysięcy złotych!

Losy nabywać można przez wpłacenie na konto P.K.O. Nr. 207.797. przypadającej należności, lub wprost w biurze Kolektury. — Na życzenie wysyłamy losy za zaliczką.

Wysyłki losów skutecznie się odwrotnie!

3. E. 64-34

POSTANOWIENIE.

W sprawie odroczenia wypłat dłużnika Stefana Sękowskiego z Nowego, na wniosek dłużnika z dnia 29 maja 1934 r. orzekł Sąd Grodzki w Nowem na posiedzeniu 3 sierpnia 1934 r.

Dłużnikowi Stefanowi Sękowskiemu kupcowi z Nowego udziela się odroczenia wypłat na czas do 1 listopada 1934 r.

Nowe, dnia 3 sierpnia 1934 r. 5956 Sąd Grodzki.

Ostrzeżenie!

Dochodzą mnie słuchy, że ludzie, związani z Prywatną Szkołą Powszechną im. św. Jana Bosko w Sierocińcu, rozsiewają fałszywe pogłoski, jakoby zamierzała zamknąć swoją Szkołę, a ponadto w celach brudnej konkurencji odwołują od uczęszczania do mojej Szkoły dzieci jeszcze przed wakacjami do niej zapisane.

Ostrzegam, że oszczerców i wszystkich, fałszywie wiści o mej Szkole rozsiewających, ścigać będę sądownie.

M. Adamczakowa

właśc. i kierown. Pryw. Szkoły Powszech. im. M. z Ryńska w Grudziądzu. 5963

**WYTWORNIA LATARN ULICZNYCH
GAZOWYCH I ELEKTRYCZNYCH**

ROBOTY BLACHARSKIE BUDOWLANE I WARSZTATOWE, INSTALACJE KANALIZACYJNE — WODOCIĄGOWE I ELEKTRYCZNE WSZELKIE ROBOTY DEKARSKIE

TEODOR GLINSKI

TELEFON 348 TORUN PIEKARY 15

Meble wszelkiego rodzaju po cenach konkurencyjnych

— poleca —

Bydgoski skład mebli

Gdynia 10 lutego 37, Tel. 2047

2604 **Fabryka Mebli**

właściciel B. SIUDOWSKI

Bydgoszcz, Jasna 11, Tel. 2274.

Meble

wielki wybór
niskie ceny
solidne wykonanie

tylko w firmie

Bracia Tews
Toruń, ul. Mostowa 30.

5379

TORUŃ

Do wynajęcia
6 pokojowe mieszkanie nadające się na biuro. Wiadomość Toruń, ul. Szeroka 33 II p. (5940)

I ewentualnie
2 pokoje
skromnie umeblowane z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Toruń, Mickiewicza 80 m. 2. 5889

Kupię
drogerię lub przystąpię do spółki.

Sprzedam
limuzynę Forda w dobrym stanie lub zamienię na Fiata. Wiadomość w „Dniu Pom.” Toruń. 5646

Drzewo
budowlane i stolarskie dostarcza tanio 5569
J. Rebbe, Tartak Lubicz tel. 13
Oddział Toruń, Szosa Chelmińska 23/25

Wszyscy mówią, że najtańszy
krawať
kupisz tylko wprost z fabryki Toruń, św. Jakóba 16. Co tydzień nowe desenie.

Pośrednictwo
kupna, sprzedaży nieruchomości, wynajmu lokali, redagowanie wniosków, odwołań sądowych (4820)
Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości, Toruń, Most Pauliński 1.

Zegary
zegarki, platery, obrączki ślubne, figury, na nagrody. Wyjątkowo tanio
KAZIMIERZ BIBIK
Toruń, Stary Rynek 39 obok Baty

Udzielam kredytu na asygny Spółdzielni Kredyt, reperacja zegarków i biżuterii na miejscu. 5047

Okazja
Stylowa pięknie rzeźbiona jadalnia komplet oraz lampy kryształowe, dywany i obrazy korzystnie sprzedaje Dom Komisowy Toruń, ulica Łazienna 9. (5238)

Centralne ogrzewania
wodociągi, kanalizacje naprawia tanio i fachowo oraz wykonuje i projektuje nowe
F. Kujawski
fabryka maszyn odd. sanitarny Toruń, ul. Grudziądzka 31. Tel. 1485. 5333

FUTRA
damskie męskie, blamy, kurtki, lisy oraz skórki w wielkim wyborze poleca tanio
Warszawski Skład Futur Toruń, Łazienna 28 (5944)

Pomiary
katastralne, gospodarcze, parcelacje, ustalanie granic, wyłączenie z Reformy Rolnej, melioracje rolne, wykonuje CZESŁAW ELLMANN, mierniczy przysięgły Toruń, Rynek Staromiejski 18 (5338)

Papę dachową
wapno, cement, smołę, kafle do pieców, gips oraz wszelkie inne materiały budowlane po cenach najniższych hurtowo i detalicznie poleca
M. Czubek i S-ka w Toruniu, ulica Piernikarska 3-7, róg Browarnej, telefon 643 (5554)

Pierwszorzędny GABINET KOSMETYCZNY „KALOTECHNIKA”

Wszelkie zabiegi w zakresie nowoczesnej kosmetyki. Racjonalne pielęgnowanie, odmładzanie i udoskonalanie urody. Usuwanie zmarszczek, wągrów, pryszczy, brodawek, kurzajek, zębego owłosienia, piegów, rozszerzonych por, łojotoku, trądziku, czerw, nosa i innych niedokładności cery. Radykalne usuwanie łupieżu. Przyciemnianie brwi i rzęs. Sprzedaż kremów, mleczek itp. indywidualnie dostosowanych do cery. 1814
TORUŃ, ul. Król. Jadwigi 5, mieszk. 3.

Naprawę wszelkich MASZYN ROLNICZYCH
uskuteczna szybko i tanio
Firma „PEDAB” w Toruniu, ul. Koszarowa 15/17 (1842)

Prima węgiel
koks, brykiety, drzewo opałowe
polecają z dostawą franko dom

Bracia Pichert, Sp. z o.o.
Toruń, ulica Przedzamcze 7. Chelmża, ulica Kolejowa 9. Chojnice, Szosa Gdańska 39. (5910)

Nowa pracownia
krawiectwa damskiego i kucnierstwa, wykonuje obstalunki, przeróbki, odnawianie futer podług najnowszych modeli paryskich, długoletni pracownik większych firm rosyjskich, dawniejszy kierownik firmy Hersego, Warszawa, ceny przystępne. P. Rynkiewicz, Toruń, Franciszkańska nr. 1 II piętro. (5952)

Szkoła tańców
Janiny Werny wyuczaszybko tańczyć. Ostatnia nowość Paryża na rok 1934/1935. Kurs rozpocznie się 2 września. — Zapisy codziennie Toruń, Stary Rynek 16 I p. (5951)

Ogórki
świeżo kiszzone
matjasy angielskie
M. Rohloff
TORUN, Stary Rynek 22. 5949

Kto
się chce pozbyć dolegliwości komu zależy na zdrowiu, ten się zgłosi Toruń, ulica Mickiewicza 58/4 od 14-16. (5950)

Miód
pszczelny, gwarantowany z własnych pasiek 3 kg. zł 7,70 — 5 kg. zł 10,75 — 10 kg. zł 20,50 wraz z opakowaniem i dostawą wysyłamy A. Hawryluk i S-ka w Zbarażu. (5530)

Instalacje elektryczne
dla siły i światła wykonuje tanio i fachowo zakład elektryczny. A. GOMOWSKI, Toruń, Mickiewicza 88. 5431.

Rezerwiści Powstańcy Harcerze Sekol
i wszelkie inne organizacje zakupują najtaniej umundurowania w firmie (5538)
Władysław Czyżniewski
Wytwórnia konfekcji i bielizny Toruń, Wielkie Garbary 21.

Kosmetykę
wszelką, wody kolońskie, perfumy, pudry, mydła toaletowe etc. kupuje się najtaniej w składzie „Floryda” Toruń, ul. Mickiewicza 59, róg Klonowicza. 5917

Zarobek
500 zł miesięcznie zapewniony (pensje), poszukujemy przedstawicieli w wszystkich miejscowościach. DJH „Milew”, Warszawa Zórawia 45-10. (482)

Szofer
ślusarz-masz. obeznany w elektryfikacji poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty do „Dnia Pomorskiego” Toruń pod 5954.

W dniu 18 b. m. na linii Tezew-Toruń, 5879
zostawiono
w pociągu płaszcz letni. Uczciwego znalazcę uprzejmie proszę o łaskawy zwrot za wynagrodzeniem: Zgłoszenia: Redakcja „Dnia Tezewskiego” Tezew.

Buchalter,
księgowy, korespondent lub urzędnik rachunkowy i manipulacyjny poszukuje pracy. Oferty do „Dnia Pomorskiego” Toruń. 5984

Pana
starszego (ok. 50 lat), kulturalnego na stanowisku, pragnie poznać miła, starsza urzędniczka, cel matrymonialny. Poważne oferty do Adm. „Dnia Pomorskiego” L. 5953

Skład
obszerny w śródmieściu Torunia nadający się na każdą branżę natychmiast do wynajęcia. Zgłoszenia Biuro Ogłoszeń „Par” Toruń, ul. Szeroka 46 — Tel. 711. 5989

Przy ul. Szerokiej 21 m. 4 (sta. Kalamański) w Toruniu zostaje otwarty z 1 września
Zakład Kosmetyki Leczniczej

„IRIS”
prowadzony przez dyplomowaną kosmetyczkę z praktyką krajową i zagraniczną, była współpracowniczką Instytutu Kosmetyczno-Lecarskiego Iris w Warszawie. Wykonuje po cenach niskich wszelkie zabiegi w zakresie nowoczesnej kosmetyki i posiada stale mleczka, kremy, pudry własne oraz Instytutu Iris w Warszawie. 5983

Piece - kaflowe
białe i kolorowe
posadki terrakotowe
piły glazurowane
polecają po najniższych cenach

Bracia Pichert, Sp. z o.o.
Toruń, ulica Przedzamcze 7. Chelmża, ulica Kolejowa 9. Chojnice, Szosa Gdańska 39. (5909)

Pilnikarnia
i szlifiernia Toruń Piekary 27, nacina stępione pilniki, tarniki i frezery do noży dyfuzyjnych. 5814

Nauka
dzieci w kompletach. Przetwarzają do gimnazjum nowego typu. Toruń, Mickiewicza 124, M. Sakowicz. 5801

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szan. Obywatelstwo miasta Torunia i okolicy, iż z dniem 25 sierpnia 1934 r.
otwieram w Toruniu, przy ul. Małe Garbary 2
(róg Królowej Jadwigi)
Skład towarów kolonialnych delikatesów i owoców
Staraniem mojem będzie przez rzetelną i skora obsługę oraz niskie ceny zadowolić Szan. Klientelę i proszę o poparcie mego przedsiębiorstwa.
Z poważaniem
Pelagia Sadurowa.

Kreślarsza
technicznego fach zdobywca dziedzic na korespondencyjnych (jedynych w Polsce z prawem wydawania świadectw) lub słuchowych Kursach Kreślarskich inż. Latoufa, Warszawa, Traugutta 6. 4601

Tapety
na cały pokój z borta od zł 5,85

Farby
pokost, lakiery, ceny niższe

Froter
w kolorach na wagę 1/2 kg zł 0,85

Mydła
rzadkie 1/2 kg 0,45
rzadkie białe 1/2 kg 0,60

Radion
paczka tylko zł 0,75

Mydło Lira
rygiel tylko zł 0,75
Jan Kapczyński
Toruń, ul. Szeroka narożnik Mostowej, ul. Szczytna 15. Brodnica, ul. Hallera 7. 2427

KAFLE
białe i kolorowe,
Cegła szamotowa,
drzewiczki, piły,
ruszta, piekarniki,
poleca najkorzystniej
Józef Podgórski
Toruń, Łazienna 5.
Roboty zdunkowe wykonuje solidnie i tanio. 3632

Dnia 18. 8. br.
zagubiłem na drodze Toruń-Toruń Podgórz torebkę wraz dowodami tożsamości osoby Nr. 522289 i 501507. Uczciwego znalazcę upraszam o nadesłanie dowodów bez wrotu torebki wraz zawartością. Zwłórek, Toruń-Podgórz. (5948)

GDYNIA

5-pokojowe
mieszkanie, łazienka, ogród, z kompletnym umeblowaniem lub bez do wynajęcia. Gdynia, Kamienna Góra — willa „Danuta”, tel. 2460. 5979

Dom
z restauracją, dwupiętrowy z bocznym sklepem z mies. dochoodem 280.— zł. na sprzedaż. Kwizdiński, restauracja, Wejherowo, Rynek 22. 5848

Instytut Muzyczny
(Konserwatorium)
im. St. Moniuszki w Grudziądzu
ul. Małomłyńska 10 — tel. 53
pod kierownictwem dyrektora J. Zwierzchowskiego
ogłasza
wpisu na rok szkolny 1934 35
Przedmioty: Śpiew solowy, fortepian, skrzypce, wolonczela, instrumenta dęte i przedmioty teoretyczne.
— Specjalne kursa dla dzieci od lat 7-miu po 8.— zł miesięcznie —
Uczniowie którzy nie mają fortepianu, mogą ćwiczyć w szkole. — Czesne znacznie niższe.
Kancelaria otwarta od 12-1 i od 4-7. 5751

Rewolucja
w Kiermaszu Świątowym
który został przeniesiony na Staromiejski Rynek 30 (daw. ul. F. C. Hamerscy). Tytuł artykułów za bezcen. Oddziały: Poznań, Toruń, Gdynia. 2389

Polecam
młode, dobre konie robocze, według wyboru, oraz niskich cenach. Również zamieniam stare konie na młode. Fr. Liedtke, handlarz koni, Toruń, ul. Wola Zamkowa nr. 4/6, telefonicznie w sprawie kupna koni, zgłaszać się pod nr. 13. 5825

Do zapraw
ocet i wszelkie korzenie
M. Rohloff
TORUN, Stary Rynek 22. 5949

Dla szkół żeńskich
PLISUJE
SPODNICZKI
na przepisowe wzory
BARWA
KALAMAJSKI
Gdynia
ul. 10 Lutego 6. 5823

Śniadania
Obiady
Kolacje
zdrowe, smaczne i obfite poleca
Restauracja - Bar
BRACIA MAKOWSCY
Gdynia, Świętojańska 84.

Sprzedam
zaraz maszynowy dwupiętrowy dom z restauracją, oraz z obszernym sklepem bocznym w rynku. Czynnikiem za mieszkanie oprócz restauracji mies. donosi 280.— zł. Kwizdiński restaurator, Wejherowo, Pl. Wejhera 22. 5848

BYDGOSZCZ
Kursy handlowe
rozpoczynają się 3 września 1934 r. Zadać prospektu! Kursy Handlowe G. Vorreau, Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 19, telef. 1259. 5896

Lokal restauracyjny
oddawna zaprowadzony, najruchliwszy punkt Bydgoszczy, narożnik, od zaraz do oddania. Zgłosz.: Bydgoszcz, Śniadeckich 61/4. 5987

Szkolne
książki, materiały piśmienne do wszystkich szkół według nowych programów w Księgarni Bydgoskiej N. Gieryna Bydgoszcz, Plac Teatralny. 5759

Spółnika(czkę)
z 5—8.000 do koncesjonowanego interesu bez ryzyka, 100% gwarancja puszkuje się natychmiast. Oferty pod „Spólnik” do Biura Ogłoszeń Bydgoszcz, Dworcowa 54. 5957

Nie kupujcie tandety!
FUTRA
najpiękniej i najtaniej wykonuje 5958
Stanisław Rudak,
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 70.

Z Paryża,
Londynu, Wiednia, Warszawy, Berlina nadeszły najnowsze żurnale mody na jesień — zimą 1935 t. Księgarnia Bydgoska N. Gieryna, Bydgoszcz, Plac Teatralny. (5760)

MEBLE
sypialki, jadalni, gabinety męskie, po cenach fabrycznych na dogodnych warunkach w Fabryce
W. BŁASZCZYK
Bydgoszcz, Marsz. Focha 16
Tel. 303. 5306

MEBLE
na całe życie
kupisz najtaniej
w składzie fabrycznym firmy
IGNACY D. GRAJNERT
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 21.
UWAGA: Własne warsztaty. Ceny fabryczne. Wielki wybór. Solidne wykonanie. 5464

GRUDZIĄDZ
WRÓCIŁEM
i przyjmuję jak przedtem od 9—12 i 3—6.
Cz. Borowski
lekarz-dentysta
Grudziądz
Tel. 380 Rynek 21.

UWAGA!
Najtańsze źródło zakupu
Kawa palona brazylijska 1/4 ft. 0,50
Kawa słodowa 1 ft. 0,20
Kakao pierwszej jakości 1/4. 0,40
Mąka pszenna 1 ft. 0,16
Mączka kartofli „Słońce” 1 ft. 0,5
Tluszczy 1 gat. 1 ft. 0,35
Olej rzepakowy jadalny 1 litr 1,30
Olej jadalny jasny 1 l. 1,40
Ocet 1 litr 0,20
Mydło szare 1 ft. 0,50
Cukier 1 ft. 0,70
Od 1. X. br. nastąpi dalsza obniżka cen na cukier. Powyższe artykuły poleca
F-ma NOWAKOWSKI
Grudziądz, Toruńska nr. 38.

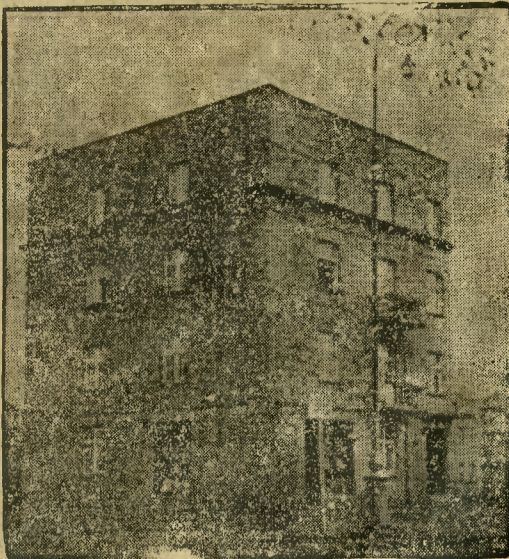
Zabawki
i piśmienne artykuły tanio do sprzedania. Wiadomość: „Dzień Grudziądzki” (5942)
Okazja!
Nowe zabudowania maszynowe o powierzchni 1.140 mtr. kwadr. (długości ca 70 m.) przy dworcu nadające się na składnice, warsztaty wazeli kiego rodzaju — sprzeda korzystnie K. K. O. miasta Grudziądz. (5943)

Wspólnika
możliwie fachowca, poszukuje nowoczesny młyn 25 tonowy w bogatej okolicy Pomorza. Oferty do Administracji „Dnia Grudziądzkiego” Grudziądz. 5869

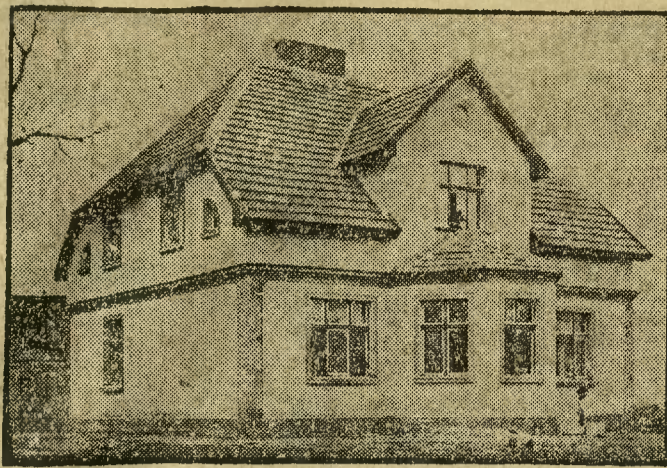
SZKOŁA GOSPODARCZA
w Grudziądzu
ul. Trynkowa 19
Zapisy uczenia przyjmują kancelaria szkoły w godz. od 10—14-tej. Opłaty niższe, dla niezamożnych ulgi.

Truskawki, Rabarbar, Szparagi
Teraz najlepsza pora do sadzenia. Najtańsze, najlepsze i najpewniejsze u
Br. Nowackiego
Okonin (5716)
poczta i kolej Melno.

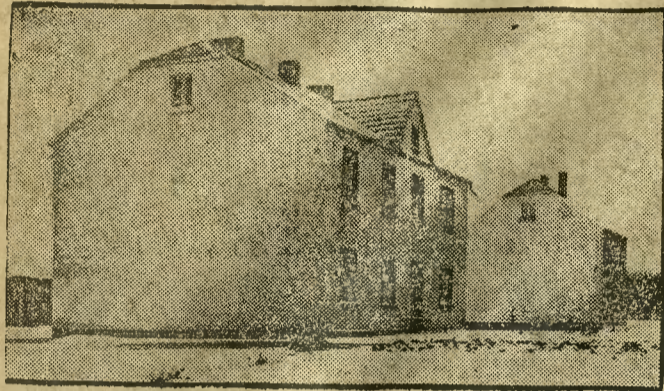
Nowa budowa naszego członka właśc. domu p. Piotra Kamińskiego, Tczew, Wybickiego 27, poz. zł 8.000,—

Nowa budowa naszego członka urzędnika kolejowego p. Bernarda Bieszki, Smolno, pow. Morski

Nowa budowa naszego członka p. dyr. C. Kreczego Poznań, ul. Marsz. Focha 188a, pożyczka zł 14.000.—

Przedni dom naszego członka stolarza kol. p. Gustawa Bieleckiego, Tczew, ul. Gdańska 56, poz. zł 18.000,—

Tylny dom naszego członka urz. kol. p. St. Skierniewicza, Tczew, ul. Gdańska 54, pożyczka zł 15.000,—

WŁASNA OSADA KAŻDEMU OBYWATELOWI

za pomocą **bezpłatnej pożyczki**

„HACEGE” e. G. m. b. H. Gdańsk-Oliwa,

Fürstl. Aussicht 15

9443

Tel. 45 504

Zadajcie bezpłatnych prospektów

Przedni dom naszego członka murarza p. Bernarda Szczuki, Tczew, Wybickiego 12, pożyczka zł 10.000,—

Tylny dom naszego członka ink. p. Huberta Czechowskiego, Tczew, Wybickiego 11, pożyczka zł 6.000,—

Informacyj udziela:

w Gdyni, p. dyr. Ulrichs, Kamienna Góra „Belweder”
w Grudziądzu p. L. Weiss, Plac 23 Stycznia 31.
w Tczewie p. E. Raduński, ul. Kościuszki 9.
w Bydgoszczy p. T. Chamiec, ul. Bocianowo 13.

Dotychczas udzielone pożyczki wynoszą:
zł 1.358.500

**Wszelkie instalacje elektryczne
siły i światła**
oraz naprawy **radio-
aparatów** wykonuje tanio

LIPETZ & Co.
Firma urzędowo koncesjonowana
Gdańsk, Milchkanengasse 1 i Portechaisengasse.
Telefon 211 60. (5732)

**WCHOLEKINAZAM
H-NIEMOJE WSKAZANIA**

KAMIEŃ
ZŁOCIOWE
CHOROBY
WĄTROBY
ARTRETYZM

INNE CHOROBY
NA TLE
ZŁEJ PRZE-
MIANY MA-
TERJI

NOWYŚWIAT 5 WARSZAWA TEL. 9-74-98

KWATERMISTRZOSTWO CENTRUM WYSZKOLENIA
KAWALERJI W GRUDZIĄDZU

ogłasza

PRZETARG

na dostawę siana, na czas od 3 września 1934 r. do 1 września 1935 r. loco i franco st. kol. Grudziądz. Miesięczna dostawa wynosi około 130.000 kg. Oferty pisemne w załączonych kopertach należy składać w Kwatermistrzostwie C. W. Kaw. w Grudziądzu do dnia 3 września 1934 r. godz. 10-tej. Otwarcie ofert nastąpi dnia 3 września o godz. 10, ewentl. odbędzie się przetarg ustny. Oferty złożone muszą być uzupełnione dowodem złożonego w Kasie Skarbowej wadium w wysokości 3 proc. miesięcznej dostawy. Kwatermistrzostwo C. W. Kaw. zastrzega sobie dowolny wybór oferenta.

Kwatermistrz Centrum Wszkolenia Kawalerji
w Grudziądzu:
(—) Kentro Bolesław, major.

Nowootwarcie 5849
GDYNIA, Skwer Kościuszki

Szanownej Publiczności miasta Gdyni i okolicy podaje do taskawej wiadomości, iż **z dniem 18 bm. otworzyłem** komfortowo urządzonej cukiernię pod nazwą

Cukiernia Francuska

Pracując już od szereg lat jako fachowiec tej branży, daję gwarancję P. T. moim Szan. Klientom za najlepsze ciastka i wyborową kawę, znakomite lody oraz napoje chłodzące.

Wszelkie zamówienia także i telefoniczne pod nr. 17-58 załatwiam bardzo starannie i szybko. Na życzenie wysyłam każdą dowolną ilość ciastek w dom.

Centralna Kasa Spółek Rolniczych

Oddział w Toruniu

poleca po bardzo korzystnych cenach wszelkiego rodzaju

maszyny i narzędzia rolnicze żelazo sztabowe i towary żelazne.

Sprzedaż odbywa się w lokalu:
Pomorskiego Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego
w Toruniu, ul. Jęczmienna 10. 5857

Hindenburg
**Polytechnikum
Oldenburgi. O.**

Kształci inżynierów
wszystkich dziedzin

VI. klas. **Prywatna Szkoła Koedukacyjna**
z prawem publiczności

Im. Mikołaja z Ryńska
w Grudziądzu, przy ul. Nadgórnej 32
PRZYJMUJE wpisy nowych uczniów (ic)
do wszystkich klas 5964
— codziennie od godziny 11—13 —

Opłaty znacznie niższe!
I. klasa tylko 10.— zł; za każdą wyższą klasę
tylko o 2.— zł więcej: (12, 14, 16, 18, i 20 zł).

Odnaczone na wszelkich światowych wystawach

PIANINA i FORTEPIANY

zał. w r. 1873 największej pierwszorzędnej polskiej fabryki

„ARNOLD FIBIGER”
KALISZ, UL. SZOPENA 9 TEL. 263
przedst. **TUROSZOWSKA - TORUN**, św. Ducha 14
Księgarnia Idzikowski, Bydgoszcz
Mimo znacznie niższych cen, sprzedajemy na bardzo dogodnych warunkach. 2140

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 0.20 zł
w tekście na pierwszej stronie . . . 1.00 zł
na drugiej i trzeciej stronie 0.80 zł — w tekście . . . 0.50 zł
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej.
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki
W Gdańsku za wiersz m/m na stronie 7-lamowej . . . 15 fen.
4-lamowej . . . 50 fen.
10 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . 10 fen.
Przy sądowym ściąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk, przepisane miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny: Witold Meźnicki, Toruń, ul. Montuski 25, m. 1
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańsk: Wilhelm Grimschmann-Gdańsk, Kassabischer Markt 21, I. p.
Red. odpow. na Bydgoszcz: Wacław Górnicki, Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 12.
Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Józef Dobroszański, Gdynia Szkołna.
Red. odpow. na Grudziądz: Wacław Gańcza, Grudziądz, ul. Sienkiewicza 9.
Redaktor odpowiedzialny „Dnia Kujawskiego” Władysław Szyalowski Inowrocław, ul. Solankowa 4.
Redaktor odpowiada za Tczew: Antoni Czerwiński Tczew, Kościuszki 1.

Za ogłoszenia odpowiada administracja.
Członkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.

Abonament miesięczny wynosi:

w ekspedycji miejscowych agencji . . . . . 2.50 zł
z odnośnikiem do domu . . . . . 2.80 zł
przez pocztę z odnośnikiem . . . . . 2.80 zł
pod opaską . . . . . 4.50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,32 gd przez gońca 2.00gd
z odbieraniem w administracji wprost gd 1.75, zagranicą . . . . . 4.—gd

W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie, strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma.